

**UCHWAŁA NR IV/24/2015
RADY GMINY ZWIERZYN**

z dnia 28 stycznia 2015 r.

w sprawie Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 594 ze zmianą z 2013r. Dz.U. poz. 645, poz. 1318, z 2014r. Dz.U. poz. 379, poz. 1072) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Strategię Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015-2022”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr VII/36/2007 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 27 kwietnia 2007r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn – aktualizacja z horyzontem czasowym do 2015 roku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zwierzyn.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Zwierzyn

Mirosław Gniewczyński

Załącznik do Uchwały Nr IV/24/2015
Rady Gminy Zwierzyn
z dnia 28 stycznia 2015 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZWIERZYN NA LATA 2015-2022

Zwierzyn, 2015

Spis treści

	Nr str.
I. Wprowadzenie	3
II. Ogólna charakterystyka gminy	4
2.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny	4
III. Diagnoza obecnej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy	7
3.1. PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA	7
3.1.1. Komunikacja	7
3.1.2. Telekomunikacja	8
3.1.3. Energia elektryczna i gazownictwo	8
3.1.4. Gospodarka wodno – ściekowa	8
3.1.5. Gospodarka odpadami	10
3.2. GOSPODARKA I TURYSTYKA	10
3.2.1. Podmioty gospodarcze	10
3.2.2. Turystyka	14
3.2.3. Sytuacja finansowa gminy	15
3.3. SPOŁECZEŃSTWO	19
3.3.1. Sytuacja demograficzna gminy	19
3.3.2. Rynek pracy	22
3.3.3. Pomoc społeczna	24
3.3.4. Ochrona zdrowia	26
3.3.5. Edukacja	27
3.3.6. Kultura	28
3.3.7. Sport i rekreacja	31
3.4. ŚRODOWISKO I EKOLOGIA	31
3.4.1. Środowisko naturalne	31
3.4.2. Formy ochrony przyrody	34
3.4.3. Rolnictwo	35
IV. Analiza SWOT	37
V. ELEMENTY STRATEGII	39
5.1. Wizja gminy	39
5.2. Misja gminy	39
5.3. Cele rozwojowe gminy	39
5.3.1. Cel główny	39
5.3.2. Cele strategiczne i operacyjne	39
VI. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla	45
6.1. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	45
6.2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	45
6.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 - "Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo"	46
6.4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	47
6.5. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	49
6.6. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Strzelecko - Drezdeneckiego do roku 2015	50
VII. Finansowanie strategii	52
VIII. Wdrażanie i monitoring strategii	53
Spis tabel	59
Spis wykresów	59
Załącznik nr 1: Wyniki ankiet	60

I. Wprowadzenie

Zrównoważony rozwój to jedna z najważniejszych koncepcji jakie aktualnie są realizowane na świecie. W myśl tej koncepcji zakłada się rozwój, którego celem jest zaspokojenie potrzeb danej społeczności zachowując równowagę między zyskami i kosztami owego rozwoju. Najważniejszym elementem jest podejmowanie działań w taki sposób, by nie odebrać przyszłym pokoleniom możliwości dalszego rozwoju. Z uwagi na powyższe najważniejszym aspektem jest odpowiedzialne korzystanie z naturalnych zasobów. Planując działania należy podejść holistycznie zarówno do posiadanych zasobów jak i aktualnej sytuacji gospodarczo-politycznej.

Strategiczne planowanie ma szczególne znaczenie w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju. Zachowanie równowagi przy jednoczesnym progresie danego obszaru jest zadaniem skomplikowanym. W celu odpowiedniego działania należy przede wszystkim dokonać analizy aktualnego stanu, mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Kolejnym etapem jest określenie celu do jakiego należy dążyć. Dopiero posiadając pełną wiedzę o sytuacji możliwe jest podjęcie dalszych kroków. Na tej podstawie powinno się zaplanować konkretne działania, które uwzględnią wszystkie powyższe aspekty.

Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015-2022 została skonstruowana właśnie według powyższych zasad. W pierwszym etapie została przeprowadzona analiza sytuacji społeczno-gospodarczej, którą odzwierciedla pierwsza część niniejszego dokumentu. Następny etap polegał na dokonaniu analizy SWOT, czyli posegregowano najważniejsze informacje o gminie na cztery kategorie: mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Równolegle odbyły się pierwsze konsultacje społeczne, których celem było poznanie opinii lokalnej społeczności o problemach jakie zauważają w gminie i proponowanych sposobach ich rozwiązania. Ponadto mieszkańcy ocenili jakość życia w gminie oraz to jakie działania do przeprowadzenia na jej terenie są najważniejsze (raport z ankiety stanowi załącznik nr 1 do Strategii). W kolejnych etapach pracy nad dokumentem została określona wizja i misja gminy oraz cel główny, cele operacyjne i strategiczne. Te elementy zostały poddane pod dyskusję podczas drugich konsultacji społecznych. Dopiero po akceptacji wszystkich powyższych aspektów zaplanowano kierunki działań, jakie powinny być podejmowane, aby osiągnąć założenia Strategii.

Na etapie wdrażania dokumentu należy pamiętać o jego podstawowym celu, którym jest osiągnięcie wzrostu jakości życia mieszkańców. Ma na to wpłynąć zrównoważony i dynamiczny rozwój gminy. Wszystkie zaplanowane działania, które zostały opisane w Strategii wynikają z aktualnego stanu. W celu jak najlepszego wykorzystania szans rozwojowych potrzebne jest systematyczne monitorowanie sytuacji zarówno w gminie jak i regionie, Polsce czy Unii Europejskiej, a następnie dostosowywanie działań na terenie gminy do uwarunkowań zewnętrznych. Z tego wynika jedno z najważniejszych przesłań dotyczących wdrażania Strategii. Nie jest to dokument zamknięty, którego w zaplanowanym horyzoncie czasowym nie można zmienić. Jeżeli zmieni się sytuacja w gminie czy całym regionie to należy zrewidować założenia dokumentu i dostosować je do uwarunkowań zewnętrznych.

Założeń dokumentu nie należy rozumieć jako zestawu działań, które muszą zostać wykonane do 2022 roku. Jest to tylko plan, który ma wyznaczać kierunki działania. Aby możliwe było ich zrealizowanie należy znaleźć środki. Aktualny okres finansowania w ramach budżetu Unii Europejskiej daje możliwości pozyskania dodatkowych środków przez samorządy, w szczególności na rozwój. Planując cele i kierunki działań wzięte zostały pod uwagę założenia nowej perspektywy finansowej, aby umożliwić pozyskanie środków pozabudżetowych do ich realizacji. Ważnym aspektem wdrażania założeń Strategii jest również fakt, że nie jest to dokument skierowany tylko i wyłącznie do władz samorządu. Oczywiście wyznacza jej kierunki działania, ale założenia powinny być realizowane również przez mieszkańców, przedsiębiorców i inne podmioty działające na terenie gminy. Tylko w momencie zaangażowania wielu jednostek możliwa jest realizacja celu. Jest nim osiągnięcie stanu, jaki powinien zostać urzeczywistniony w wyniku realizacji zaplanowanych w ramach Strategii działań. Stan ten wyrażony jest w wizji, która brzmi: *Gmina Zwierzyn to nowoczesna gmina kreowana przez świadomych społecznie, kreatywnych, zaangażowanych mieszkańców, dbająca o zrównoważony rozwój, atrakcyjna dla inwestorów i partnerów.*

II. Ogólna charakterystyka gminy

2.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Zwierzyn to gmina wiejska położona w północno-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie strzelecko - drezdeneckim. W latach 1975- 1998, przed reformą administracyjną kraju, gmina należała do województwa gorzowskiego. Powierzchnia gminy to 99855718m².

Jednostka graniczy:

- od wschodu- z gminą Stare Kurowo,
- od północy - z gminą Strzelce Krajeńskie,
- od zachodu - z gminą Santok,
- od południa - z gminą Drezdenko.

Powyższe gminy (oprócz Santoka) wraz z gminami Zwierzyn oraz Dobiegniew tworzą powiat strzelecko - drezdenecki.

Gminnym ośrodkiem administracji samorządowej jest miejscowość Zwierzyn, położona we wschodniej części gminy.

Najważniejsze połączenia komunikacyjne gminy to: droga wojewódzka nr 156 łącząca Barlinek z Drezdenkiem oraz droga wojewódzka nr 157, która łączy Zwierzyn ze Skwierzyną. Istotne znaczenie lokalne ma także szosa łącząca Górki Noteckie ze Zwierzynem i Przyłęgiem oraz Zwierzyn z Góreckiem.

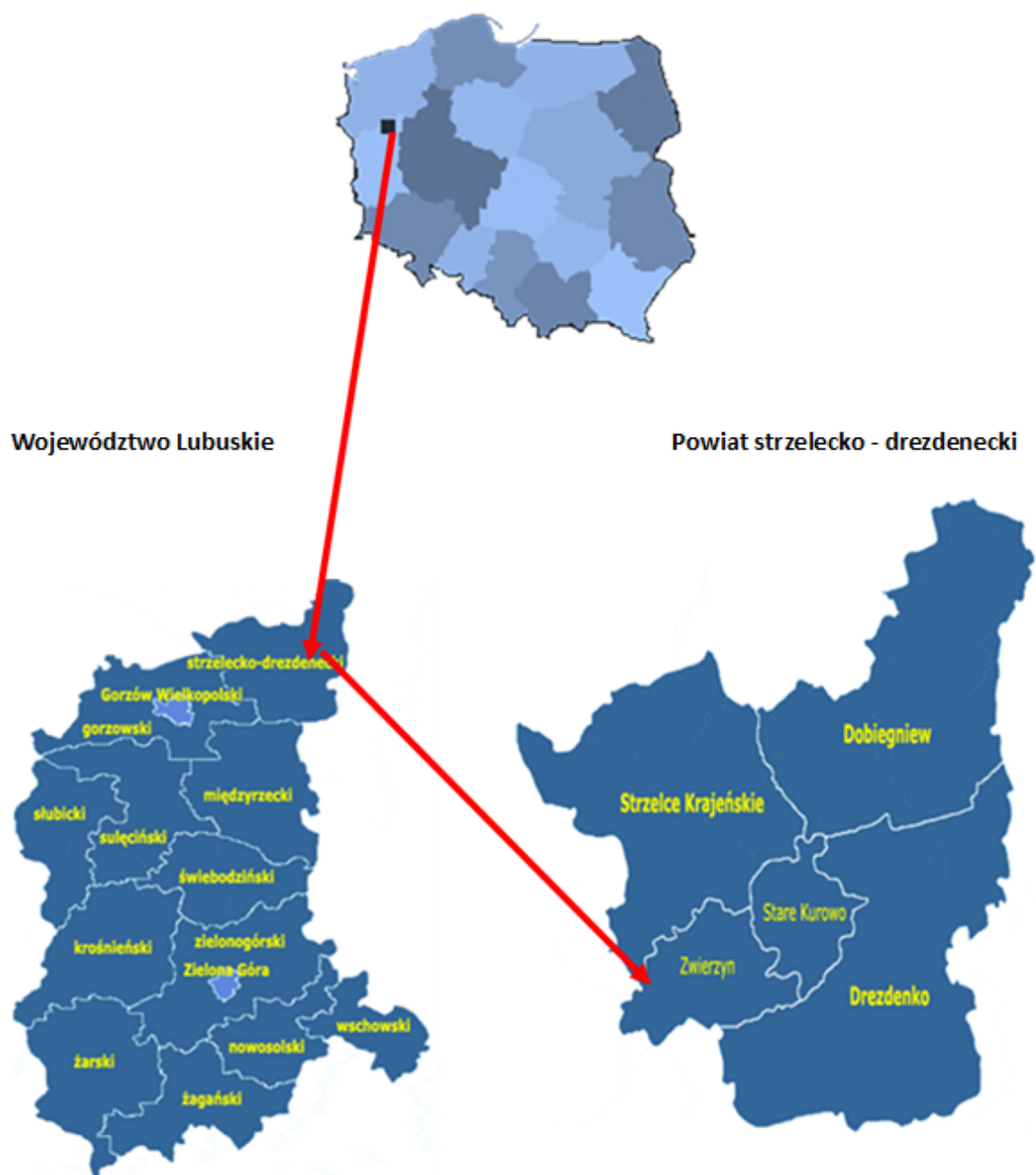
Istotną rolę w układzie komunikacyjnym gminy odgrywa droga krajowa nr 22 prowadząca od polsko - rosyjskiego przejścia granicznego w Grzechotkach do granicy polsko - niemieckiej w Kostrzynie. Połączenie gminy Zwierzyn ze wspomnianą trasą krajową zapewnia droga wojewódzka nr 157. Droga krajowa nr 22 łączy się z drogą ekspresową S3, stanowiącą fragment trasy międzynarodowej E 65, a ta z kolei prowadzi do autostrady A2.

Gmina Zwierzyn ma typowo rolniczy charakter, chociaż funkcjonuje tutaj kilka zakładów produkcyjnych, gdzie lokalna społeczność znajduje zatrudnienie poza rolnictwem.

W skład gminy Zwierzyn wchodzi następujące sołectwa:

- Błotno,
- Brzezinka,
- Gościmiec,
- Górczyna - Przysieka,
- Górecko,
- Górki Noteckie,
- Rzekcin - Zagaje,
- Sarbiewo,
- Zwierzyn I, Sierosławice,
- Zwierzyn II,
- Żółwin.

Rysunek 1. Położenie gminy Zwierzyn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie gminy.pl

Tabela 1. Gmina Zwierzyn na tle innych gmin powiatu strzelecko - drezdeneckiego (według danych z 2012 roku)

Nazwa gminy	Typ	Powierzchnia (w km²)	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia (na 1 km²)
Dobiegnew	miejsko - wiejska	350,99	6 857	20
Drezdenko	miejsko - wiejska	400,00	17 637	44
Strzelce Krajeńskie	miejsko - wiejska	318,57	17 495	55
Stare Kurowo	wiejska	77,88	4 196	54
Zwierzyn	wiejska	99,865	4 479	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

III. Diagnoza obecnej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy

3.1. PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

3.1.1. Komunikacja

Infrastruktura drogowa

Największe znaczenie w układzie komunikacyjnym gminy mają: droga wojewódzka nr 156, która prowadzi ze Starego Kurowa przez Zwierzyn do Strzelce Krajeńskich i Barlinka oraz droga wojewódzka nr 157 prowadząca ze Zwierzyna do Gościmca. Ta ostatnia bezpośrednio prowadzi do drogi krajowej nr 22, która łączy się z drogą ekspresową S3, a ta z kolei z autostradą A2. Wymienione drogi stanowią ważne połączenie komunikacyjne między gminą Zwierzyn a resztą kraju.

Na obszarze gminy występują następujące drogi:

wojewódzkie:

- nr 156: Barlinek - Strzelce Krajeńskie - Drezdenko,
- nr 157: Zwierzyn - Gościmiec,

powiatowe:

- F 1359: Zwierzyn - Górecko,
- F 1360: Górecko - Pławin,
- F 1364: Przyłęg – Górki Noteckie,
- F 1365: Płomykowo - Zwierzyn,
- F 1366: Sławno - Zwierzyn,
- F 1381: Gardzko - Zwierzyn,
- F 1402: Brzezinka – Górki Noteckie ,

gminne:

Drogi gminne (łącna długość ponad 200 km), wymagają nieustannej modernizacji i remontów nawierzchni. Aby zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa konieczna jest także budowa chodników i ścieżek rowerowych, szczególnie na drogach o największym nasileniu ruchu drogowego. Niezbędna jest również budowa dróg dojazdowych do pól.

Rada Gminy Zwierzyn podjęła uchwałę nr XXXVII/181/2013 z dnia 23 października 2013 roku w sprawie zaliczenia dróg do kategorii gminnych. Zgodnie z tym dokumentem na terenie gminy Zwierzyn znajduje się 109 dróg gminnych oznaczonych kolejną numeracją od 007320 F do 007430 F.

Infrastruktura kolejowa

Linia kolejowa relacji Kostrzyn nad Odrą - Krzyż przebiegająca przez północną część gminy zapewnia dogodne przewozy osobowe między Zwierzynem, Sarbiewem i Górkami Noteckimi a ośrodkami miejskimi (Gorzowem Wlkp. Poznaniem, Piłą i Szczecinem czy też Drezdenkiem, gdzie znajduje się Urząd Skarbowy). Niewątpliwym problemem dla społeczności gminnej jest fakt, że wyżej wymieniona linia kolejowa nie posiada statusu linii państwowej. W związku z tym połączenia kolejowe na niej funkcjonujące podporządkowywane są liniom kolejowym o większym znaczeniu, co przy jednoczesnym ciągłym ograniczaniu połączeń kolejowych jest dość dużym utrudnieniem. Niezbędne zatem staje się dążenie i dokładanie wszelkich starań w celu podwyższenia kategorii wyżej wymienionej linii.

Na terenie gminy funkcjonują trzy stacje kolejowe: w Górkach Noteckich, Sarbiewie i Zwierzynie.

W Zwierzynie działa stacja kolejowa Strzelce Krajeńskie Wschód. Tamtejszy dworzec kolejowy wybudowany został w 1860 roku. Niestety, po katastrofie kolejowej 26 lipca 2011 roku budynek dworcowy wyłączono z eksploatacji. W 2014r. tj. trzy lata po katastrofie konserwator zabytków wydał zgodę na rozbiórkę obiektu. W jego miejscu w roku 2015 ma powstać nowy wielofunkcyjny i nowoczesny obiekt.

Komunikacja autobusowa

Komunikacja autobusowa funkcjonująca na terenie jednostki łączy poszczególne miejscowości, ze Strzelcami Krajeńskimi, Gorzowem Wielkopolskim i Drezdenkiem.

3.1.2. Telekomunikacja

Dostępność usług telekomunikacyjnych na terenie gminy w ostatnich latach uległa zwiększeniu. Mieszkańcy mogą korzystać zarówno z telekomunikacji przewodowej (telefonów stacjonarnych) oraz z bezprzewodowej sieci komórkowej GSM.

Orange Polska w czerwcu 2014 roku zakończyła budowę LSS, w ramach której wybudowano 1 418 km sieci telekomunikacyjnej (szkieletowo-dystrybucyjnej), wybudowano także nowe węzły transmisyjne na terenie całego województwa, powstało blisko 400 punktów dostępu, do których lokalni operatorzy mogą podłączać swoje sieci dostępowe i klientów.

Wybudowana sieć szerokopasmowa będzie służyła nie tylko potrzebom władz gminy, ale także obywatelom, przedsiębiorcom i turystom. Inwestycja przyczyni się nie tylko do rozwoju społeczeństwa informacyjnego, ale także ułatwi rozwój gospodarczy i turystyczny regionu oraz będzie przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu.

3.1.3. Energia elektryczna i gazownictwo

Energia elektryczna na terenie gminy jest dostarczana z krajowej sieci energetycznej 110 kV powiązanej z Głównymi Punktami Zasilania (GPZ) 110/15 kV, znajdującymi się poza obszarem gminy.

W 2006 roku na teren gminy doprowadzono kolektor gazowy: Strzelce Krajeńskie – Zwierzyn – Stare Kurowo. Kolektor ten jest wykorzystywany do budowy sieci gazowej, głównie w miejscowościach o skupionej zabudowie. W 2012 roku zaledwie 0,27% ogółu lokalnej społeczności korzystało z instalacji gazowej, podczas gdy w powiecie strzelecko – drezdeneckim wskaźnik ten kształtował się na poziomie 46,8%, natomiast w województwie lubuskim 52,3%.

Szczegółowe dane dotyczące sieci gazowej w gminie Zwierzyn prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Zwierzyn w 2012 roku

Sieć gazowa	
Długość czynnej sieci rozdzielczej (w m)	5 577
Liczba osób korzystających z sieci gazowej	12
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	9
Korzystający z instalacji (w % ogółu ludności)	0,27

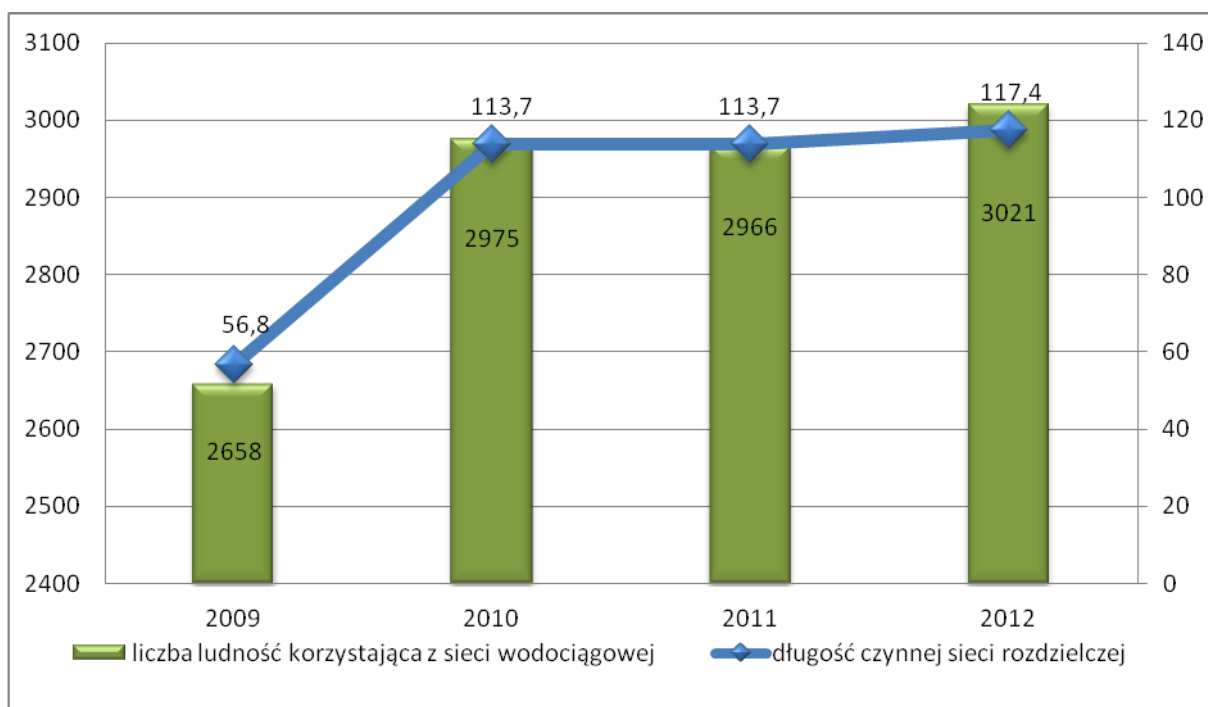
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.4. Gospodarka wodno – ściekowa

Na obszarze gminy Zwierzyn długość czynnej sieci wodociągowej w 2012 roku wynosiła 117,4 km. Gmina została zwodociągowana w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską „Zwodociągowanie Doliny Noteci”. Pierwszy etap został zrealizowany w latach 2004-2005 (Górecko – Górczyna). W latach 2010 – 2011 w ramach II i III etapu zwodociągowano miejscowości: Gościmiec, Górecko, Błotno, Żółwin, Rzekcin, Zagaje, Sierosławice. Natomiast w 2012 roku zwodociągowano miejscowość Brzezinka.

Dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Zwierzyn w latach 2009- 2012 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Sieć wodociągowa na terenie gminy Zwierzyn w latach 2009- 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W miejscowości Owczarki funkcjonuje Stacja Wodociągowa wraz z 3 ujęciami wody , która pokrywa zapotrzebowanie wody dla miejscowości: Owczarki, Zwierzyn, Sarbiewo, Górecko, Żółwin, Rzekcin, Sierosławice, Gościmiec, Zagaje. W 2013 roku dokonano modernizacji stacji wodociągowej. W ramach wspomnianego remontu dokonano m.in.: przebudowy naziemnych obudów studni (nr 1,2 i 3) wraz z wyposażeniem studni, wymieniono urządzenia do dezynfekcji wody, ułożono rurociągi międzyobiektowe, wykonano remont budynku SUW, zamontowano armaturę wewnątrz budynku oraz wykonano ogrodzenie działki SUW.

Natomiast w miejscowości Górki Noteckie funkcjonuje Stacja Wodociągowa z 2 ujęciami wody.

Tabela 3. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie gminy Zwierzyn w 2012 roku

Sieć wodociągowa	
Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km)	117,4
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej	3 021
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1 037
Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	115,2
Korzystający z instalacji (w % ogółu ludności)	67,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy Zwierzyn nie występuje sieć kanalizacyjna. Jednak, mając na uwadze ustawę z dnia 18 lipca 2001 roku „Prawo wodne”, zgodnie z którą aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 2 000

powinny posiadać systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, zakończone oczyszczalniami ścieków, Rada Gminy Zwierzyn podjęła dnia 27 grudnia 2013 roku Uchwałę Nr XXXIX/201/2013 w sprawie zaopiniowania projektu aglomeracji Stare Kurowo. Zgodnie z nią planowane jest wybudowanie sieci kanalizacyjnej o długości 24 km, w tym w miejscowości Zwierzyn – 14 km. W pozostałych miejscowościach gminy stwierdzono brak uzasadnienia ekonomicznego i technicznego dla budowy sieci kanalizacyjnej. W związku z tym na tych obszarach zastosowane zostaną alternatywne rozwiązania, takie jak przydomowe oczyszczalnie ścieków i szczelne zbiorniki bezodpływowe. Ścieki zostaną dostarczone za pomocą pojazdów asenizacyjnych do oczyszczalni ścieków w Starym Kurowie.

3.1.5. Gospodarka odpadami

Nowe zasady w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi wprowadziła nowa ustawa z dnia 11 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która obowiązuje od 1 sierpnia 2013 roku. Nowa ustawa wprowadziła zmiany w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą, za utrzymanie czystości i porządku w gminie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, odpowiada samorząd gminny. Do zadań gminy należy m.in.: tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku, zapewnienie budowy i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, nadzorowanie gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi.

Właściciele wszystkich nieruchomości położonych na terenie gminy Zwierzyn zobowiązani zostali do posiadania, zgodnie ze złożoną wcześniej deklaracją, pojemników na odpady zmieszane lub selektywne.

W poniższej tabeli przedstawiono zbiorcze zestawienie informacji na temat odpadów w gminie Zwierzyn w latach 2009- 2012.

Tabela 4. Odpady w gminie Zwierzyn w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (w t)	611,31	719,55	746,37	792,31
Odpady pochodzące z gospodarstw domowych (w t)	507,31	533,00	566,53	594,24
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	113,6	120,2	125,3	133,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina posiadała własne składowisko odpadów znajdujące się w Górkach Noteckich. Składowisko, zostało zamknięte w 2010 roku. Obecnie jest rekultywowane, a przewidywany termin zakończenia tych prac to rok 2019.

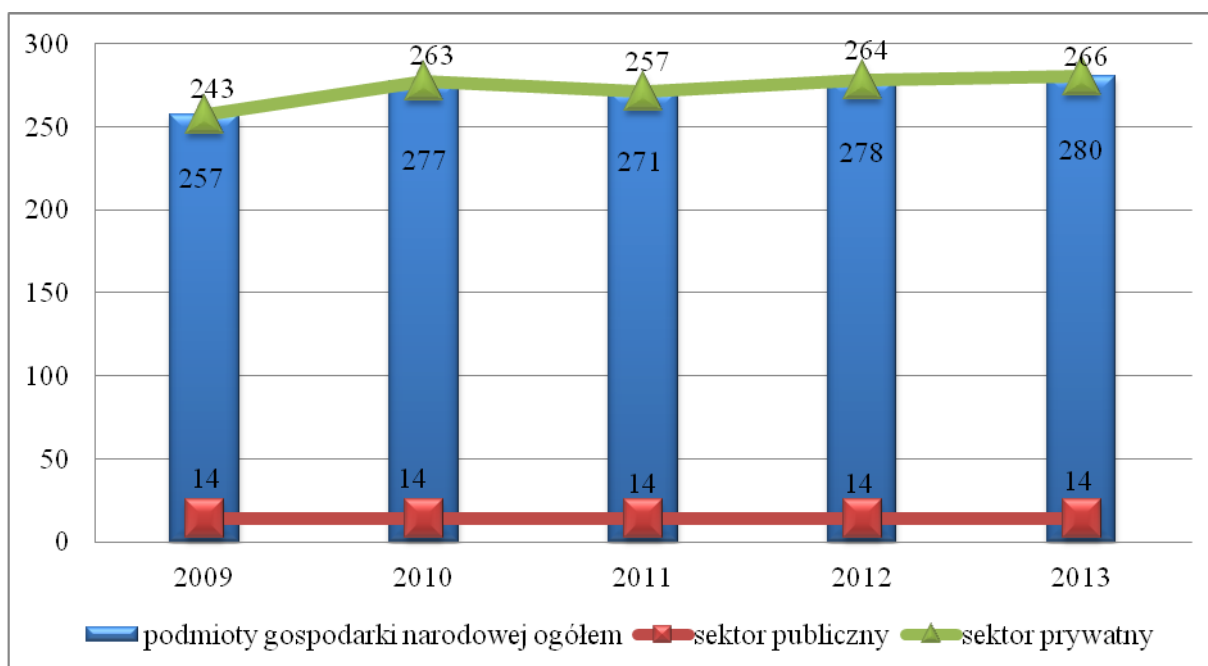
3.2. GOSPODARKA I TURYSTYKA

3.2.1. Podmioty gospodarcze

Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy Zwierzyn w 2013 roku działało 280 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W porównaniu do 2009 roku nastąpił wzrost o 8,9%. Na niezmiennym poziomie, na przestrzeni analizowanych lat, pozostawała liczba zarejestrowanych podmiotów w sektorze publicznym. Zwiększyła się natomiast liczba podmiotów w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne wzrosła w badanym okresie o 6,9%.

Na poniższym wykresie zaprezentowano dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych według sektorów własnościowych w gminie Zwierzyn w latach 2009- 2013.

Wykres 2. Podmioty gospodarcze w gminie Zwierzyn według sektorów własnościowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na obszarze gminy najszybciej rozwijają się sekcje gospodarcze zajmujące się edukacją, opieką zdrowotną i pomocą społeczną, działalnością w zakresie usług administrowania oraz podstawową działalnością usługową i gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby. Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów zanotowano także w sekcjach dotyczących rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz transportu i gospodarki magazynowej, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Z kolei największe spadki liczby zarejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: związanych z budownictwem oraz handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych włączając motocykle.

Szczegółowe dane dotyczące liczby zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych sekcjach oraz ich udziału w ogólnej liczbie podmiotów w gminie Zwierzyn przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

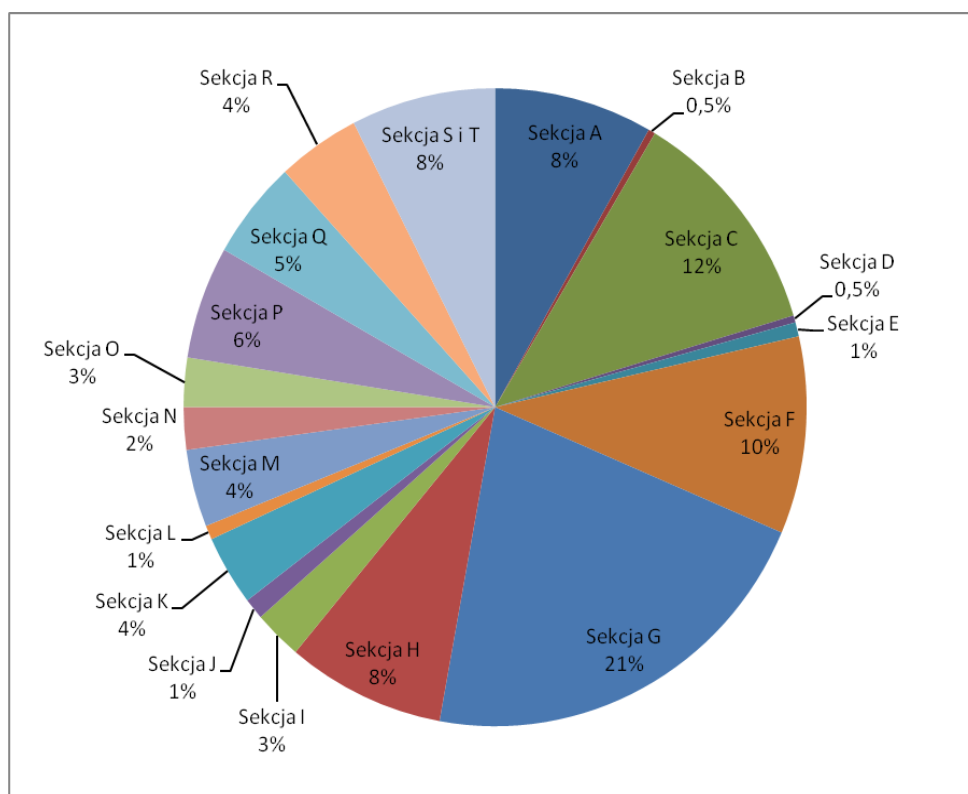
Tabela 5. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Zwierzyn według sekcji PKD 2007 w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18	18	23	24	23
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0	1	1	1	1
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	31	35	37	36	33
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	1	1	1	1
Sekcja E – Dostawy wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność	5	4	2	2	2

związana z rekultywacją					
Sekcja F - Budownictwo	35	36	30	28	28
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	69	73	64	65	60
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	17	21	22	21	23
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	6	6	5	7
Sekcja J – Informacja i komunikacja	4	3	3	3	3
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	13	10	10	10
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1	2	2	2
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	6	7	8	11
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	5	8	9	6
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	3	3	7	7
Sekcja P - Edukacja	10	12	12	13	16
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10	11	11	11	14
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	11	11	11	12
Sekcje S i T – Podstawowa działalność usługowa, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	16	17	18	21	21
Ogółem	257	277	271	278	280

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Zwierzyn w 2013 roku

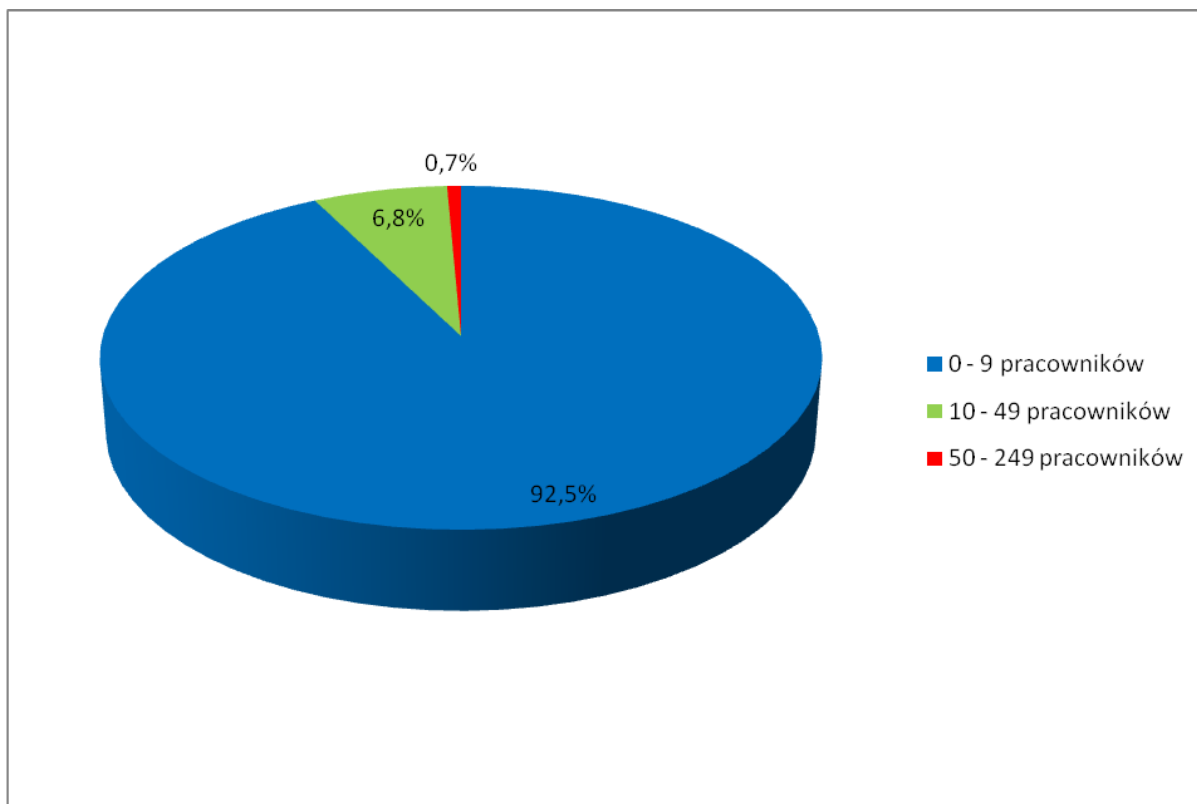
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2013 roku najwięcej podmiotów działało w sekcji zajmującej się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle - udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 21%. Znaczący udział w lokalnym rynku mają także podmioty działające w branży przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa.

Największy udział w strukturze zarejestrowanych podmiotów działających na terenie gminy Zwierzyn mają firmy zatrudniające do 9 pracowników - 92,5% udziału w lokalnym rynku. Z kolei podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 50 pracowników posiadają zaledwie 0,7% udziału w rynku pracy.

Strukturę podmiotów pod względem wielkości prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby pracowników gminie Zwierzyn w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.2. Turystyka

Bogate walory przyrodniczo - krajobrazowe, różnorodna roślinność oraz zwierzęta i lasy, czyste rzeki, a także jeziora stanowią doskonałą bazę do rozwoju turystyki na terenie gminy Zwierzyn. Jest to idealne miejsce do wypoczynku dla wszystkich miłośników przyrody: malownicze starorzecze, kilometry szlaków rowerowych, dużo ciekawych miejsc na przejażdżki konne. Warunki naturalne sprzyjają różnym formom aktywnego wypoczynku: od grzybobrania czy łowiectwa po wędkowanie i uprawianie sportów wodnych.

Na terenie gminy Zwierzyn znajdują się następujące piesze szlaki turystyczne:

- zielony - prowadzi z Górek Noteckich do Santoczna (dworzec kolejowy Górki Noteckie - rozwidlenie ze szlakiem żółtym - Santoczna - ruiny d. gajówki Stodowiec - skrzyżowanie ze szlakiem niebieskim - Zdroisko PKS - skrzyżowanie ze szlakiem niebieskim - Santoczno PKS);
- żółty - prowadzi z Górek Noteckich do Strzelec Krajeńskich przez Brzozę.

Przez gminę przebiegają także rowerowe szlaki turystyczne:

- Szlak zielony - o długości 40,3 km (Zwierzyn PKP - Zwierzyn kościół - dwór Sarbiewo - Górki Noteckie sklep - Górki Noteckie kościół - mostek na Starej Noteci - Górecko stacja pomp - Górecko kościół - droga nr 157 - pompownia Gościmiec - Gościmiec kościół - Pławin ferma strusi - Żółwin - Zagaje - Sierosławice - Zwierzyn PKP);
- Szlak niebieski - o długości 14,5 km (Strzelce Krajeńskie Rondo - Owczarki - Zwierzyn kościół - krzyżówka do Górecko Przysieka - Górki Noteckie kościół - Górki Noteckie PKP);
- Szlak czarny - o długości 5,5 km - może stanowić odnogę szlaku niebieskiego od skrzyżowania w kierunku Górecka, (Zwierzyn - Górecko - rzeka Noteć);
- Szlak czarny - o długości 1,9 km - odnoga szlaku niebieskiego od Owczarek, (Owczarki - Zwierzyn PKP);

- Szlak czarny - o długości 2,2 km (Górki Noteckie PKP - Brzezinka);
- Szlak czarny przy jeziorze Żwirka - o długości 0,7 km (odgałżenie szlaku niebieskiego na wysokości sklepu w Przysiece);
- Szlak bunkrów - o długości 24 km, szlak wytyczony i oznakowany szlakiem bunkrów stanowiących fragment Wału Pomorskiego.

Przez teren gminy przebiega także szlak kajakowy tzw. Mała Pętla: Santok - Górecko - Stara Noteć oraz tzw. Duża Pętla: Santok - Gościmiec (Stara Noteć), Kanał Winniczek - Gościmiec - Santok.

Ważnym aspektem rozwoju turystyki jest infrastruktura turystyczna. Obecnie na terenie gminy funkcjonują jedynie dwa obiekty oferujące bazę noclegową. Do dyspozycji turystów są przygotowane pokoje gościnne wraz z wyżywieniem. Przepiękna sceneria w pobliżu lasu, spokój i cisza to idealne warunki do udanego wypoczynku. Baza noclegowa na terenie gminy jest jednak zbyt uboga i konieczne jest zdobycie funduszy na rozbudowę infrastruktury noclegowej. Dobrze rozwinięta baza noclegowa stanowi bowiem podstawę pobytu turystycznego, a jej wielkość jest uważana za podstawowy miernik zagospodarowania turystycznego.

Nad Jeziorem Żwirka w Przysiece turyści oprócz pobliskiego lasu mogą skorzystać także z plaży ze stojakami dla rowerów oraz ławek.

3.2.3. Sytuacja finansowa gminy

Analizując budżet gminy Zwierzyn zauważa się, że wysokość zarówno ogólnej kwoty dochodów, jak i ogólnej kwoty wydatków wykazuje zmienną tendencję. Trudno dostrzec tutaj systematyczny wzrost lub spadek. W badanym okresie ogólne dochody gminy wzrosły o 33,5%, natomiast wydatki - o 15,9%. W większości badanych lat zanotowano deficyt budżetowy (wydatki w budżecie są wyższe niż dochody).

Szczegółowe dane dotyczące stanu budżetu gminy Zwierzyn na przestrzeni lat 2009-2013 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Sytuacja finansowa gminy Zwierzyn (stan budżetu) w latach 2009-2013 (w zł)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody ogółem	13138282,82	15468859,37	19459298,62	16342389,04	17535312,90
Dochody na 1 mieszkańca	2949,77	3472,25	4391,63	3667,50	3943,18
Wydatki ogółem	14446077,22	24302025,73	14615860,71	17104537,41	16749756,77
Wydatki na 1 mieszkańca	3243,39	5455,00	3298,55	3838,54	3811,50
Deficyt/Nadwyżka	-1307794,4	-8833166,36	4843437,91	-762148,37	785556,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

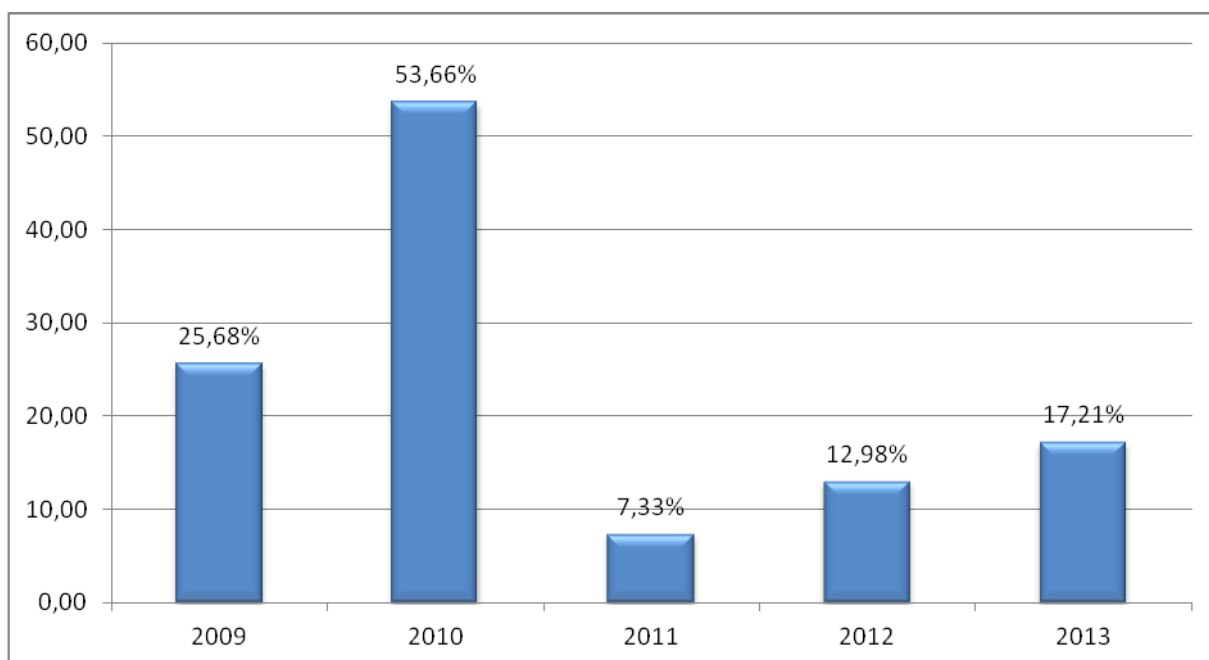
Zgodnie z uchwałą Nr III/11/2014 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 29 grudnia 2014 roku w sprawie uchwały budżetowej na 2015 rok, dochody w 2015 roku osiągną wysokość 12 962 975,78zł, natomiast wydatki ukształtują się na poziomie 13 342 975,78zł. W związku z tym powstanie deficyt w wysokości 380 000,00 zł, który zostanie sfinansowany przychodami z zaciągniętych kredytów.

Wydatki majątkowe obejmują wydatki przeznaczane na finansowanie inwestycji gminy oraz dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji. Stymulują one rozwój społeczno - gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego.

Wysokość wydatków majątkowych w gminie Zwierzyn w badanym okresie ulegała ciągłym zmianom. Największy udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków zanotowano w 2010 roku (53,66%).

Udział wydatków majątkowych w ogólnej wysokości wydatków na przestrzeni lat 2009- 2013 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem gminy Zwierzyn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

Efektywność w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej to jeden z czynników, który może zadecydować o sukcesie celów i zadań nakreślonych w niniejszej strategii.

Gmina Zwierzyn ma duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. W poniższej tabeli przedstawiono zbiorczy wykaz inwestycji współfinansowanych przy pomocy środków zewnętrznych.

Tabela 7. Inwestycje zrealizowane z wykorzystaniem zewnętrznych środków finansowych przez gminę Zwierzyn

Nazwa inwestycji	Źródło dofinansowania
Zwodociągowanie Doliny Noteci, etap 1, zadanie 1, Górecko - Górczyna (2004-2005)	SAPARD
Zwodociągowanie Doliny Noteci, etap 1, zadanie 2, Górecko - Górczyna (2004- 2005)	SAPARD
C@fe Zwierzyn (2012)	PO RYBY 2007 - 2013
Ciąg pieszy i ciąg rowerowy z miejscowości Zwierzyn do Przysieki (2013)	PO RYBY 2007 - 2013
Budowa sali gimnastycznej i pierwszego piętra w ZPO w Górkach Noteckich wraz z infrastrukturą towarzyszącą (2009-2010)	LRPO 2007 - 2013
Zakup samochodu ratowniczo - gaśniczego dla OSP w Zwierzynie	LRPO 2007 - 2013

(2012-2013)	
Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zwierzynie (2014)	LRPO 2007 - 2013
Rozbudowa z przebudową oraz wyposażenie sali wiejskiej w Błotnie wraz z zagospodarowaniem terenu (2010)	PROW 2007 - 2013
Zwodociągowanie Doliny Noteci, etap II i III, Gościmiec, Górecko, Błotno, Żółwin, Rzekcin, Zagaje, Sierosławice (2010-2011)	PROW 2007 - 2013
Budowa świetlicy wiejskiej w Górecku (2013-2014)	PROW 2007 - 2013
Budowa publicznej biblioteki wiejskiej w Górkach Noteckich (2012)	PROW 2007 - 2013
Zwodociągowanie Doliny Noteci, etap IV, Brzezinka (2012)	PROW 2007 - 2013
Remont stacji wodociągowej i ujęcia wody w Owczarkach (2013)	PROW 2007 - 2013
Dożynki Gminne Błotno (2010) z podziękowaniem za rolniczy trud	PROW 2007 - 2013
VI polsko-niemieckie zawody wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Zwierzyn (2009)	EWT 2007 - 2013
Rajd Magdaleny (2009)	EWT 2007 - 2013
Gminne zawody sportowo - pożarnicze (2009)	EWT 2007 - 2013
VII polsko-niemieckie zawody wędkarskie o Puchar Wójta gminy Zwierzyn (2010)	EWT 2007 - 2013
Gmina Zwierzyn w kadrze (2010)	EWT 2007 - 2013
Weekend sportowo - pożarniczy (2010)	EWT 2007 - 2013
Rowerem do danieli (2010)	EWT 2007 - 2013
Rowerem po zakątkach obszaru Natura 2000 (2011)	EWT 2007 - 2013
Szlakiem Piastów (2012)	EWT 2007 - 2013
Zawody strażackie polsko - niemieckie Zmagania Strażaków (2011)	EWT 2007 - 2013
VIII polsko-niemieckie zawody wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Zwierzyn (2011)	EWT 2007 - 2013
Polsko-niemiecki spacer NordicWalking (2011)	EWT 2007 - 2013
55-lecie Gminnego Koła PZW Zwierzyn (2012)	EWT 2007 - 2013
Zawody strażackie (2012)	EWT 2007 - 2013

NordingWalking - Zakończenie lata (2012)	EWT 2007 - 2013
Transgraniczna ścieżka rowerowa TRWN ciąg dalszy	EWT 2007 - 2013
Budowa ciągów pieszo-rowerowych w ramach promocji turystyki polsko-niemieckiej, Górki Noteckie-Przysieka, etap I (2008)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
Polsko-niemieckie otwarte zawody spławikowe o Puchar Wójta Gminy Zwierzyn (2006)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
100-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Górkach Noteckich (2006)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
50-lecie Koła PZW w Zwierzynie (2007)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
Szlakiem bunkrów (2007)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
Gminne zawody sportowo - pożarnicze (2007)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
Rowerem wzdłuż Noteci (2006)	INTERREG 3A Polska - Brandenburgia 2004 - 2006
Jedziemy do Europy rowerem (2005)	PHARE CBC
Polsko - niemieckie zawody wędkarskie o Puchar Wójta (2005)	PHARE CBC
Biorę los w swoje ręce	PO KL 2007 - 2013

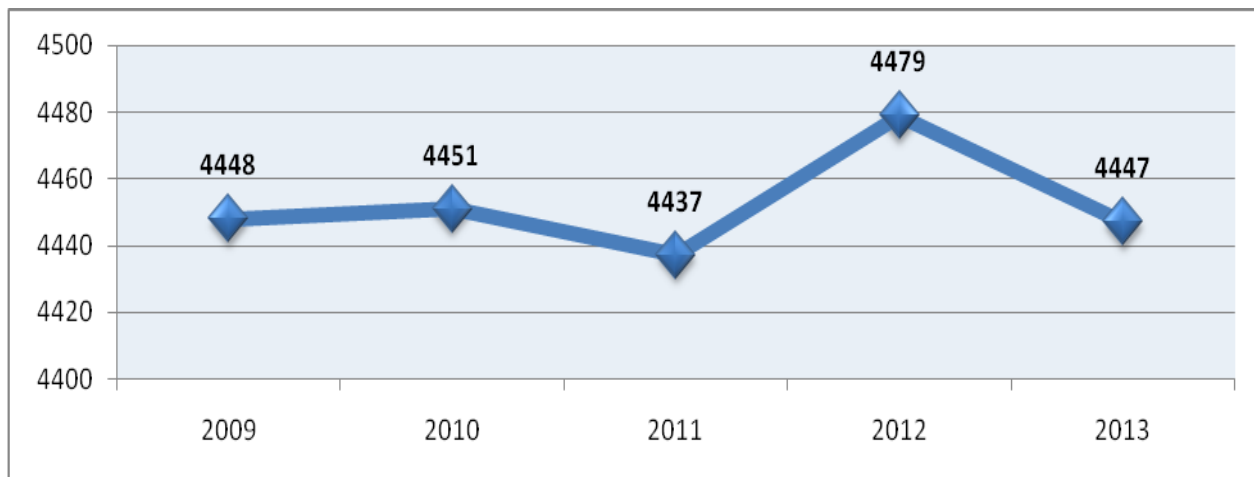
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

3.3. SPOŁECZEŃSTWO

3.3.1. Sytuacja demograficzna gminy

Analizując dane GUS dotyczące liczby ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009 – 2013 zauważa się, że na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności na terenie gminy Zwierzyn uległa nieznacznej zmianie. Wprawdzie między poszczególnymi latami wartość ta zmieniała się, jednak nie odnotowano w tym zakresie szczególnych wzrostów bądź spadków.

Wykres 6. Liczba ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie Zwierzyn w 2013 roku ukształtował się na poziomie 44 osoby/km² i jest wyższy niż w powiecie (40 osób/km²), ale dużo niższy od wskaźnika dla województwa lubuskiego (73 osoby/km²).

Tabela 8. Liczba ludności w gminie Zwierzyn wg płci w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ludności ogółem	4 448	4 451	4 437	4 479	4 447
Kobiety	2 230	2 231	2 229	2 249	2 233
Mężczyźni	2 218	2 220	2 208	2 230	2 214

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższych danych wynika, w każdym z analizowanych lat liczba kobiet nieznacznie przewyższała liczbę mężczyzn, w związku z tym współczynnik feminizacji w badanym okresie utrzymuje się na poziomie 101 i jest on niższy niż w powiecie strzelecko -drezdeneckim (103) i w województwie lubuskim (105).

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące ruchów naturalnych ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009–2013.

Tabela 9. Ruchy naturalne ludności gminy według płci w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Urodzenia żywe					
Ogółem	58	56	52	49	55
Mężczyźni	29	24	18	26	25
Kobiety	29	32	34	23	30
Zgony ogółem					
Ogółem	43	50	52	35	44
Mężczyźni	24	28	27	18	20
Kobiety	19	22	25	17	24
Przyrost naturalny					
Ogółem	+ 15	+ 6	0	+ 14	+ 11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niezwykle korzystnym zjawiskiem jest fakt, iż w każdym z badanych lat występował dodatni przyrost naturalny (poza rokiem 2011, gdzie liczba urodzeń zrównała się z liczbą zgonów). Utrzymujący się na przestrzeni ostatnich kilku lat dodatni przyrost naturalny to bardzo korzystne zjawisko pozwalające z optymizmem patrzeć w przyszłość, gdyż taki stan dobrze wpływa na strukturę lokalnej społeczności.

Na to jak zmienia się liczba ludności w gminie Zwierzyn ma wpływ nie tylko przyrost naturalny, ale także ruchy migracyjne lokalnej społeczności. W poniższej tabeli zaprezentowano migracje mieszkańców gminy Zwierzyn.

Tabela 10. Ruchy migracyjne ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Zameldowania					
Ogółem	61	51	58	56	41
Mężczyźni	23	17	28	30	18
Kobiety	38	34	30	26	23
Wymeldowania					
Ogółem	36	61	72	47	64
Mężczyźni	16	29	31	18	30
Kobiety	20	32	41	29	34
Saldo migracji					
Ogółem	+ 25	- 10	- 14	+ 9	- 23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

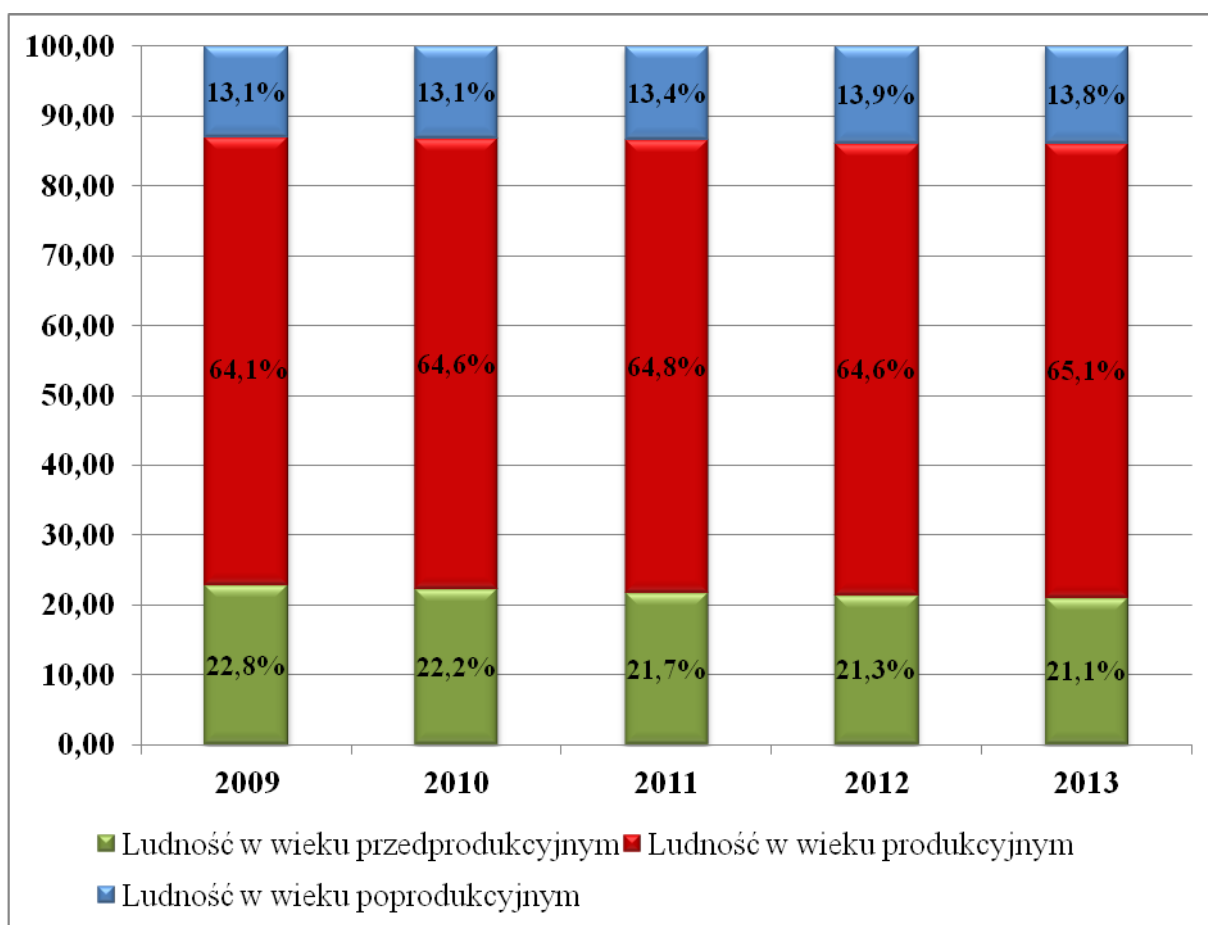
Ujemne saldo migracji to bardzo niepokojące zjawisko, gdyż pociąga za sobą negatywne skutki społeczne i ekonomiczne. Wśród ludności opuszczających gminę dominują osoby młode, lepiej wykształcone i bardziej przedsiębiorcze. Prowadzi to do pogłębienia różnic w strukturze ludności między miastami a obszarami wiejskimi. Taka sytuacja utrzymująca się w dłuższym okresie może stać się poważną przeszkodą w rozwoju ekonomicznym obszaru gminy Zwierzyn. Dlatego władze gminy powinny przedsięwziąć odpowiednie kroki i zachęcić potencjalnych mieszkańców do osiedlania się na terytorium gminy, a obecnych - do pozostawiania. Niezbędne jest stałe podnoszenie atrakcyjności gminy zachęcające do osiedlania się na jej obszarze,

podnoszenie warunków życia lokalnej społeczności oraz nieustanna promocja gminy w dostępnych środkach masowego przekazu.

Struktura ekonomicznych grup ludności lokalnej społeczności odzwierciedla zmiany w strukturze ludności według wieku. Pomimo dodatniego przyrostu naturalnego obserwujemy coroczne zmniejszanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i powolny, ale systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Ani minimalny wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, ani dodatni przyrost naturalny nie są w stanie zahamować i zapobiec procesowi starzenia się lokalnej społeczności - zjawisko to jest powszechne nie tylko w gminie Zwierzyn, ale również w całym kraju. Pociąga to za sobą negatywne konsekwencje w postaci rosnącego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym kosztami utrzymania zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę ekonomicznych grup ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013.

Wykres 7. Struktura według ekonomicznych grup ludności gminy Zwierzyn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ze strukturą wieku powiązane są wskaźniki obciążenia demograficznego, na podstawie których można wychwycić zmiany w strukturze ekonomicznych grup ludności.

Do wskaźników obciążenia demograficznego zaliczamy:

Ø ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,

Ø ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym,

Ø ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

W poniższej tabeli przedstawiono jak kształtowały się wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie gminy Zwierzyn.

Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Zwierzyn w latach 2009- 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57,0	57,3	57,4	56,4	55,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	62,6	63,4	67,8	68,2	71,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	22,0	22,2	23,2	22,9	23,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost w analizowanym okresie wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost wskaźnika liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym świadczą o stopniowym starzeniu się lokalnej społeczności. W ostatnich dwóch latach zanotowano spadek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik przyjmujący coraz wyższe wartości oznacza, że struktura wiekowa coraz bardziej niekorzystnie wpływa na kondycję lokalnej gospodarki. W gminie Zwierzyn wskaźnik ten na przestrzeni badanych lat zmniejszył się z poziomu 57 w 2009 roku do poziomu 55,8 w 2013 roku. Jednak ze względu na ciągle rosnącą liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spadającą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym trend ten z biegiem czasu będzie się zmieniał i wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie zacznie przyjmować coraz wyższe wartości.

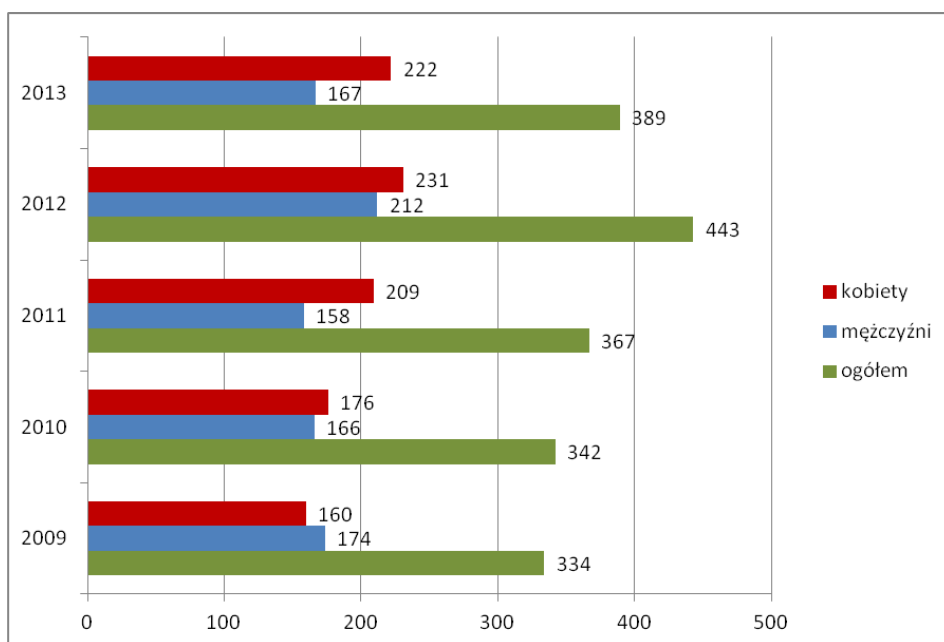
3.3.2. Rynek pracy

Dokonując analizy bezrobocia w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013 należy stwierdzić, że ogólna liczba osób pozostających bez pracy w badanym okresie wzrosła o 16,5%. Przyczynami bezrobocia na terenie gminy są niewątpliwie: wyraźnie rolniczy charakter gminy, słabo rozwinięta przedsiębiorczość, mało korzystne położenie geograficzne jednostki z gospodarczego punktu widzenia i stosunkowo niskie kwalifikacje mieszkańców.

Bezrobocie rozpatrywane według płci wskazuje, że liczba bezrobotnych mężczyzn w analizowanym okresie zmalała o 4%, natomiast wśród kobiet obserwujemy zupełnie inną sytuację, gdyż tutaj liczba pozostających bez pracy wzrosła i to zdecydowanie o 38,7%. Zaistniała w gminie Zwierzyn sytuacja nie jest odosobnionym przypadkiem, ponieważ taki trend obserwujemy w całym kraju. Z reguły kobiety na rynku pracy znajdują się w gorszym położeniu od mężczyzn. W związku z tym władze lokalne powinny podjąć niezbędne działania prowadzące do udzielenia wielostronnego wsparcia poprzez promowanie równouprawnienia płci na lokalnym rynku pracy i poprawy trudnej sytuacji kobiet.

Strukturę osób pozostających bez pracy w gminie Zwierzyn według płci prezentuje poniższy wykres.

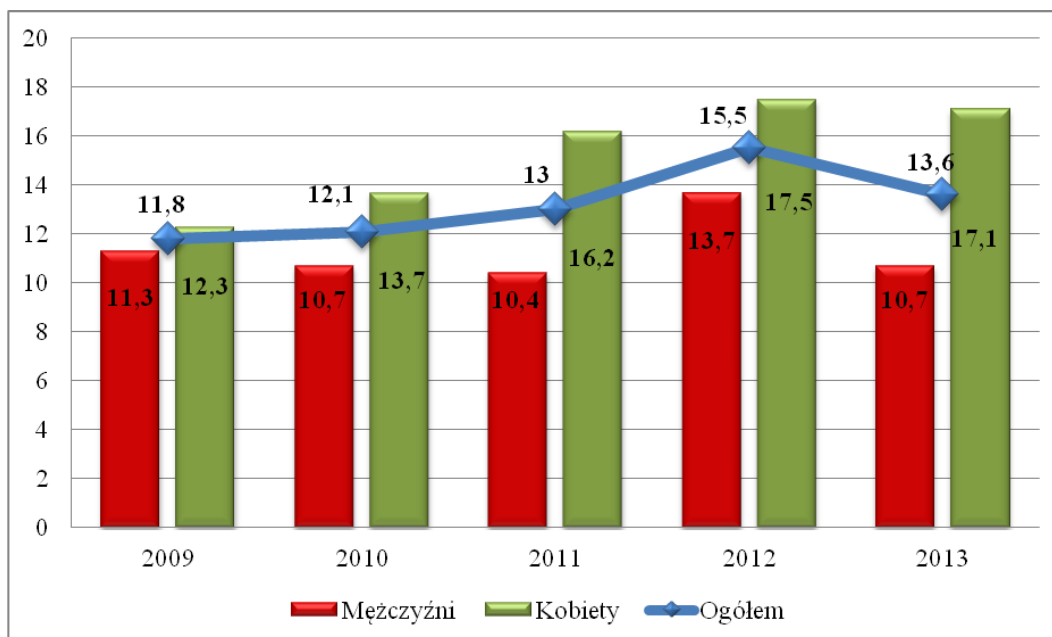
Wykres 8. Liczba bezrobotnych według płci w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie wykazuje wyższe wartości w przypadku kobiet niż w przypadku mężczyzn. Jest to związane z poruszonym już wcześniej problemem trudniejszej sytuacji kobiet na rynku pracy. Optymistyczny fakt jest taki, że nie tylko ogólna liczba osób pozostających bez pracy w ostatnim roku zmalała o 12,3%, ale także zanotowano spadek zarejestrowanych bezrobotnych zarówno wśród mężczyzn jak i w przypadku kobiet.

Wykres 9. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym(w %) w latach 2009-2013

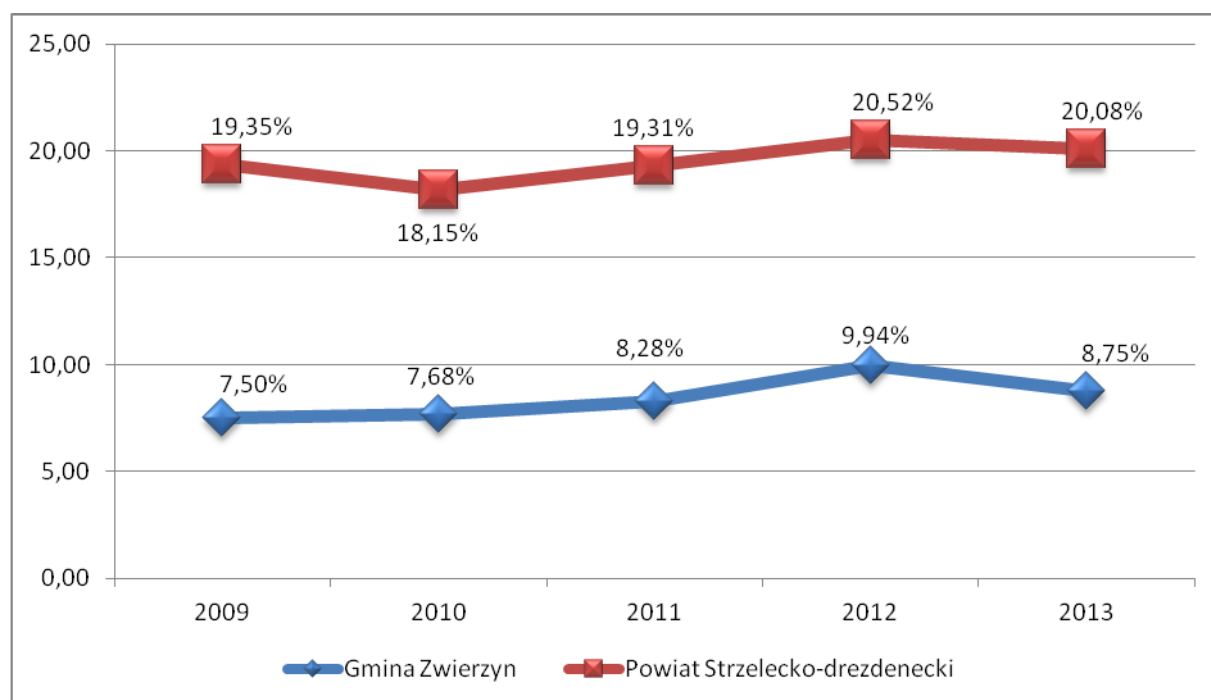

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w gminie Zwierzyn w analizowanych latach wykazywał tendencję wzrostową, chociaż w 2013 roku zanotowano niewielki spadek i wartość ta na terenie gminy kształtowała się na poziomie 8,75%. W porównaniu zarówno do powiatu strzelecko – drezdeneckiego – tam udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności wyniósł w 2013 roku 20,08% jak i do całego kraju – 13,4%. Mniejszy procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności na terenie gminy w porównaniu do powiatu i państwa nie zwalnia władz samorządowych z podejmowania nieustannych działań zmierzających do zmniejszenia bezrobocia w gminie. Należy dążyć do systematycznego zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej gminy, co zachęci potencjalnych inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej właśnie tutaj, a to z kolei doprowadzi do spadku bezrobocia zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn.

Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni kolejnych lat w gminie Zwierzyn w porównaniu do powiatu strzelecko – drezdeneckiego przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności gminy Zwierzyn na tle powiatu strzelecko - drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.3. Pomoc społeczna

Gminne ośrodki pomocy społecznej to jednostki w systemie pomocy społecznej działające w każdej gminie, które są miejscami pierwszego kontaktu dla osób potrzebujących pomocy w związku z trudną sytuacją życiową, np. materialną.

W gminie Zwierzyn funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Wojska Polskiego 8, który powstał w 1990 roku. Jest to jednostka podległa gminie, wykonująca zadania z zakresu pomocy społecznej, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593).

Kierownik GOPS w Zwierzynie, na podstawie zarządzenia Wójta Gminy Zwierzyn, posiada upoważnienie do:

- prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych,
- prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania w tych sprawach decyzji,
- przeprowadzania wywiadów alimentacyjnych,

- odbierania oświadczeń majątkowych od dłużników alimentacyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono powody przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Tabela 12. Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w Zwierzynie w latach 2010-2013

Wyszczególnienie	Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinie			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	163	138	114	112	489	394	320	316
Sieroctwo	0	0	1	0	0	0	6	0
Bezdomność	8	7	5	9	9	7	6	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	24	24	28	166	143	139	163
Bezrobocie	235	212	203	210	777	710	650	676
Niepełnosprawność	150	154	143	130	405	411	405	331
Długotrwała lub ciężka choroba	125	152	126	132	379	442	363	388
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	38	39	49	42	196	199	232	198
Przemoc w rodzinie	4	3	5	5	16	10	20	20
Alkoholizm	59	63	72	76	136	155	173	15
Narkomania	---	---	1	1	0	0	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	7	6	4	6	9	7
Zdarzenie losowe	2	11	4	3	7	31	12	8
Sytuacja kryzysowa	0	1	1	1	0	2	4	4
Kłęska żywiołowa	0	3	0	0	0	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Dokonując analizy powyższych danych stwierdza się, że najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie są: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo.

Na przestrzeni badanych lat najczęściej udzielaną formą wsparcia przez GOPS w Zwierzynie były świadczenia pieniężne, znaczna liczba osób skorzystała także ze świadczeń rzeczowych. Stosunkowo dużo rodzin brało udział także w pracach socjalnych. Szczegółowe dane dotyczące udzielonych form wsparcia prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Formy wsparcia udzielonego przez GOPS w Zwierzynie w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób, którym przyznano świadczenia					
Pieniężne	611	613	585	546	582

Rzeczowe	251	254	233	125	251
Schronienie	1	2	1	5	4
Usługi opiekuńcze	0	0	0	16	0
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia					
Praca socjalna	936	888	516	817	946
Poradnictwo specjalistyczne	7	10	7	36	17

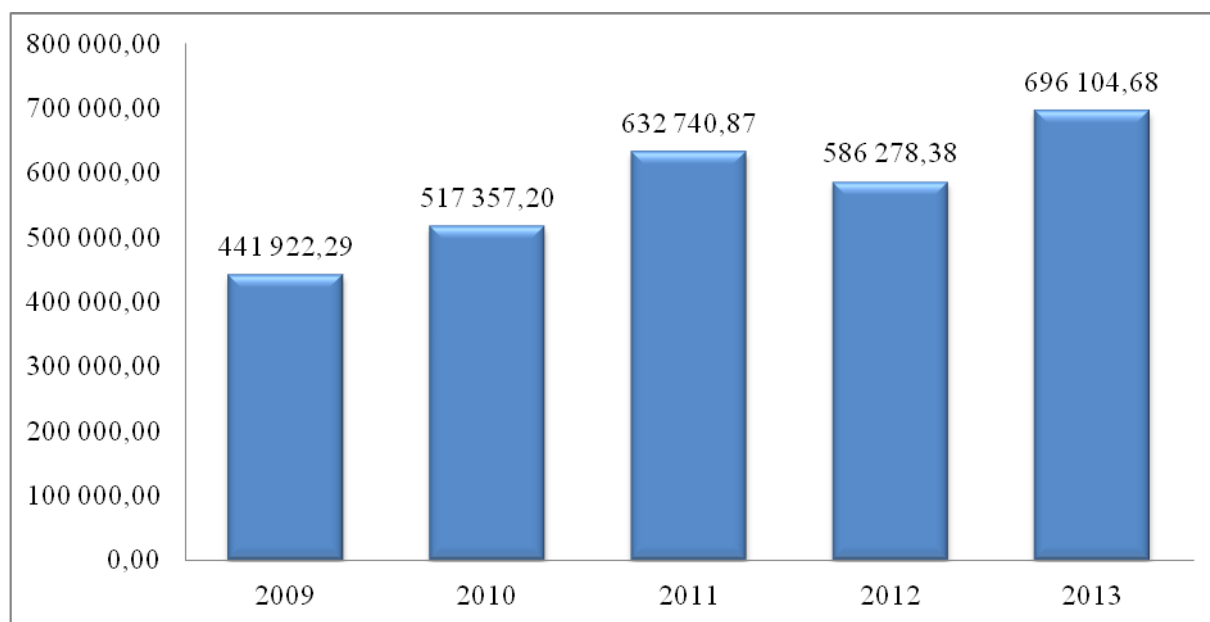
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej to sytuacja charakterystyczna dla polskich gmin. Powoduje to znaczne obciążenie budżetów jednostek samorządu terytorialnego wydatkami przeznaczanymi właśnie na pomoc społeczną.

W gminie Zwierzyn wysokość środków przeznaczanych na pomoc społeczną w latach 2009- 2013 z roku na rok systematycznie rosła (wyjątkiem jest tylko rok 2012). W 2013 roku środki przeznaczone na pomoc społeczną w stosunku do 2009 roku wzrosły o 57,5%.

Szczegółowe dane dotyczące wysokości gminnych środków przeznaczanych na pomoc społeczną w gminie Zwierzyn przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 11. Wysokość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie Zwierzyn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Zwierzyn

3.3.4. Ochrona zdrowia

Opiekę medyczną na terenie gminy zapewniają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zwierzyn” funkcjonujący przy ul. Wojska Polskiego 58 – placówka opiekuje się pacjentami z terenu gminy Zwierzyn, istnieje tu poradnia lekarza rodzinnego oraz wykonywane są świadczenia pielęgniarskie;
- Filia Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "Zwierzyn" - Ośrodek Zdrowia w Gościmcu (funkcjonuje tam Poradnia Lekarza POZ, Gabinet Zabiegowy oraz Poradnia Pielęgniarki Środowiskowo - Rodzinnej);

- Filia Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "Zwierzyn" - Ośrodek Zdrowia w Gościmcu mieszczący się przy ul. Wojska Polskiego 129 (funkcjonuje tam Poradnia Lekarza POZ, Gabinet Zabiegowy oraz Poradnia Pielęgniarki Środowiskowo - Rodzinnej);
- Filia Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "Zwierzyn" - Ośrodek Zdrowia w Górkach Noteckich funkcjonujący przy ul. Santockiej 7a;
- Miro - Dental Laboratorium Techniki Dentystycznej mieszczące się przy ul. Wojska Polskiego w Zwierzynie;
- Gabinet stomatologiczny "Stomavita" w Górkach Noteckich działający przy ul. Santockiej 7a – to prywatny specjalistyczny gabinet stomatologiczny oferujący szeroki zakres usług stomatologicznych, zarówno dla dzieci jak i dorosłych;
- Gabinet fizykoterapii w Zwierzynie funkcjonujący przy ul. Wojska Polskiego 58 – placówka zajmuje się rehabilitacją leczniczą;
- Apteka Remedium w Zwierzynie działająca przy ul. Wojska Polskiego 58.

3.3.5. Edukacja

Na terenie gminy Zwierzyn działają następujące publiczne placówki oświatowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Huberta w Gościmcu,
- Zespół Placówek Oświatowych w Górkach Noteckich:

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Pierwszych Osadników,
Publiczne Gimnazjum,

- Zespół Placówek Oświatowych w Zwierzynie:

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego,
Publiczne Gimnazjum im. Adama Mickiewicza,

- Publiczne Przedszkole w Zwierzynie.

W gminie Zwierzyn funkcjonują także następujące niepubliczne placówki oświatowe:

- Małe Przedszkole „Leśne Skrzaty” w Górkach Noteckich,
- Przedszkole Niepubliczne „Bajkowe Przedszkole” w Zwierzynie.

W placówkach oświatowych działających na terenie gminy z roku na rok uczy się coraz mniej dzieci, i to zarówno w szkołach podstawowych, jak i w gimnazjach. Ogólna liczba uczniów w szkołach podstawowych w latach 2009-2013 zmalała o 10,4%, natomiast w gimnazjach o 15,3%. Taką tendencję spadkową można zaobserwować nie tylko w gminie Zwierzyn, ale również w całym kraju. Wynika to przede wszystkim z sytuacji demograficznej Polski i zmniejszającej się ciągle liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

Szczegółowe dane dotyczące placówek oświatowych funkcjonujących na obszarze gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Dane dotyczące placówek oświatowych w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Przedszkole					
Uczniowie	34	35	37	41	40
Szkoły podstawowe					
Uczniowie	317	305	307	292	284
Absolwenci	54	60	44	53	51
Oddziały	21	20	20	19	19

w szkołach					
Uczniowie przypadający na 1 oddział	---	15	15	15	15
Gimnazja					
Uczniowie	183	175	157	158	155
Absolwenci	59	64	55	49	47
Oddziały w szkołach	9	9	9	9	9
Uczniowie przypadający na 1 oddział	---	19	17	18	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.6. Kultura

Do najważniejszych organizacji prowadzących działalność kulturalną na terenie gminy Zwierzyn należą:

- Gminny Ośrodek Kultury „Jutrzenka” –samorządowa instytucja kultury utworzona w 1991 roku, nad którą nadzór sprawuje Wójt Gminy Zwierzyn; GOK realizuje zadania w zakresie tworzenia, upowszechniania i ochrony kultury; placówka stanowi centrum życia kulturalnego w gminie, GOK jest organizatorem wielu cyklicznych imprez m.in.: okolicznościowych koncertów, współorganizuje festyny, np. z okazji Dni Gminy Zwierzyn, dnia dziecka itp., współorganizuje Akcje Lato i Zima oraz m. in. Powiatowy Konkurs Kultuwujący Tradycję Wielkanocną oraz Turniej Wiedzy o Unii Europejskiej;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Zwierzynie, posiada Filię w Górkach Noteckich; to samorządowa instytucja kultury utrzymywana z budżetu Gminy Zwierzyn; księgozbiór, który stanowią książki dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz czasopisma, jest systematycznie uzupełniany nowościami wydawniczymi; przy bibliotece działa Czytelnia Internetowa (powstała dzięki projektowi Wioska Internetowa, do dyspozycji czytelników jest 9 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, stanowiska zostały wyposażone w kamery, zestawy słuchawkowe, encyklopedie, słowniki multimedialne);
- „Górkowianki” – zespół śpiewaczy działający na terenie Górek Noteckich, który istnieje już ponad 20 lat i aktywnie uczestniczy we wszystkich lokalnych i regionalnych uroczystościach (zespół dotychczas wydał dwie płyty, wielokrotnie był wyróżniany i nagradzany).
- Chór w Gościmcu.

Ważną rolę kulturalną spełniają także świetlice wiejskie w Górkach Noteckich, Górecku, Gościmcu, Przysiece oraz Błotnie.

Na terenie gminy działają także: Klub Seniora „Aktywna Jesień” św. Jana Chrzciciela w Zwierzynie, Klub Seniora w Górkach Noteckich (istnieje od 1999 roku i liczy 50 członków) oraz Schola działająca przy Parafii p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Górkach Noteckich (założona w 1995 roku Schola występuje m.in. na różnych uroczystościach i przeglądach piosenki religijnej).

Zabytki kulturowe

Według rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa na listę zabytków wpisane są:

Kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela w Zwierzynie

Świątynia powstała w 1776 roku, dawniej była zborem protestanckim. W latach 1829 i 1930 kościół został wyremontowany, natomiast 24 czerwca 1946 roku poświęcono go w obrządku katolickim. Od 1975 roku kościół stanowi siedzibę parafii rzymsko – katolickiej obejmującej następujące wsie: Błotno, Gościmiec, Sarbiewo, Rzekcin, Sierosławice, Zagaje oraz Żółwin. W latach 1990-1995 rozebrano i gruntownie przebudowano stary kościół szachulcowy. Główny ołtarz świątyni zdobi wykonany przez Leona Buryło krzyż z wizerunkiem Chrystusa.

Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa w Górecku

To kościół konstrukcji szachulcowej, który wzniesiony został w 1789 roku. 8 maja 1946 roku został poświęcony w obrządku katolickim pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa. W 1964 świątynia została obmurowana i gruntownie przebudowana. Obiekt jest jednonawowy, założony na rzucie prostokąta, zamknięty trójbocznie od wschodu. Nad korpusem góruje kwadratowa wieża, w wyższej partii węższa i ośmioboczna.

Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Gościmcu

To dawny kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki filialny z I połowy XIX wieku. Świątynia o konstrukcji szachulcowej pod wezwaniem narodzenia Najświętszej Maryi Panny została poświęcona w dniu 27 maja 1946 roku. Kościół podlega parafii św. Jana Chrzciciela w Zwierzynie.

Kościół p.w. św. Andrzeja Boboli w Żółwinie

Jest to świątynia ewangelicka, obecnie rzymskokatolicka filialna z 1898 roku. Kościół został poświęcony 16 maja 1946 roku pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli. Początkowo należał do parafii św. Piotra i Pawła w Starym Kurowie, a od 1975 roku podlega parafii św. Jana Chrzciciela w Zwierzynie.

Zespół dworski z I połowy XIX wieku w Sarbiewie

Dworek w Sarbiewie został zbudowany w XIX wieku wraz z niewielkim parkiem i zespołem zabudowań folwarcznych. W 1842 roku został wybudowany klasycystyczny dwór, a następnie w jego sąsiedztwie założono niewielki park w typie krajobrazowym. Zespół dworsko – pałacowy założono na planie nieregularnego wieloboku o powierzchni 2,86 ha, we wschodniej części wsi. Część południowo – zachodnią o powierzchni 0,90 ha zajmuje ozdobny ogród, w którym rosną stare drzewa (najstarsze ma 190 lat). W skład zespołu dworskiego wchodzi: dwór z I połowy XIX wieku, czworak z I połowy XIX wieku, stodoła z I połowy XIX wieku, park z I połowy XIX wieku, pocz. XX, lat 80 XX wieku, obora z I połowy XIX wieku.

3.3.7. Sport i rekreacja

Na terenie gminy działa sześć klubów sportowych. Są to:

- Klub Sportowy BŁYSKAWICA Gościmiec - zajmuje się upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu we wsi Gościmiec; klub organizuje rozgrywki i szkolenia dla młodzieży w zakresie piłki nożnej;
- Klub Sportowy LZS DĄB Górki Noteckie (początki istnienia klubu sięgają 1945 roku) – to klub piłkarski zajmujący się upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu w Górkach Noteckich; klub organizuje rozgrywki i szkolenie młodzieży w zakresie piłki nożnej;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy PEŁCZ Górki Noteckie (założony w 1991 roku) - klub zajmuje się organizacją są rozgrywki i szkolenie młodzieży w zakresie tenisa stołowego, tenisiści stołowi z klubu zdobyli brązowy medal mistrzostw Polski i grali w ekstraklasie;
- Klub Sportowy PIONIER Zwierzyn - zajmujący się upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu we wsi Zwierzyn, w ramach klubu odbywają się szkolenia i rozgrywki w zakresie piłki nożnej dla młodzieży;
- Klub Sportowy NOTEĆ Górecko - organizuje szkolenia i rozgrywki dla młodzieży w piłce nożnej;
- Klub MLKS Zwierzyn - klub zajmuje się organizacją szkolenia i wyścigów młodzieży w zakresie kolarstwa szosowego i przełajowego a także organizuje szkolenie w zakresie gry w piłkę koszykową dziewcząt..

Na terenie gminy funkcjonują:

- Hala sportowa przy Zespole Placówek Oświatowych w Górkach Noteckich – powstała w 2010 roku, w hali znajdują się: boiska do koszykówki, siatkówki, piłki nożnej, zaplecze socjalne, a nawet miejsca noclegowe,
- Hala sportowa przy Zespole Placówek Oświatowych w Zwierzynie wybudowana w 2005r., umożliwia grę w piłkę siatkową, koszykowa czy tenis ziemny – obok niej znajduje się boisko wielofunkcyjne, w ramach którego funkcjonują boiska: do piłki ręcznej, piłki siatkowej, do koszykówki i tenisa ziemnego.

Z obiektów sportowych korzystają uczniowie i mieszkańcy całej gminy oraz sportowcy spoza niej. Hale i boiska cieszą się olbrzymim zainteresowaniem zarówno dzieci, jak i dorosłych.

W gminie co roku odbywa się liga kolarska oraz przełajowy wyścig o puchar wójta. Zawody te organizowane są od 1981 roku.

3.4. ŚRODOWISKO I EKOLOGIA

3.4.1. Środowisko naturalne

Ukształtowanie terenu

Krajobraz okolic Zwierzyna został ukształtowany około 12 tysięcy lat temu w wyniku działania lodowca bałtyckiego, szczególnie w trzeciej fazie zwanej stadiałem pomorskim. W tym czasie wykształciła się rzeźba zwana młodoglacjalną, która zawiera świeże formy polodowcowe. Na północy gminy znajduje się obszar pagórków moreny czołowej, które składają się z piasków i żwirów różnoziarnistych oraz głazów narzutowych. Występują tutaj znaczne różnice wysokości względnych, w rejonie Owczarek sięgają one 60 m n.p.m.

Na południe od ciągów pagórków moreny czołowej występuje wąski pas strefy zandrowej. Zandr zwany gorzowskim lub barlineckim dociera aż do Zwierzyna. Znajdują się w nim fragmenty moreny dennej starszego zlodowacenia przysypane piaskiem lub żwirem. Osady żwirowo-piaszczyste w największej ilości występują na północ od Zwierzyna oraz w pobliżu Przysieki (powstały w wyniku procesów wytapiania brył martwego lodu łądolodu oscylacji krajeńskiej).

Obszar gminy zajmuje niewielki fragment Kotliny Gorzowskiej, która stanowi część Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Jest to rozległe obniżenie o charakterze równiny zalewowej z aluwioń. Południową granicę gminy wyznacza prawy brzeg Noteci, a północną ciąg pagórków czołowo-morenowych Pojezierza Myśliborskiego.

Obszar pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (Pradoliny Noteci) obejmuje:

- pierwszą terasę - najwyższą i zarazem najstarszą, przedstawiającą resztkę dna doliny z okresu pracy wód roztopowych lądolodu; w jej skład wchodzi gliny i piaski, występują tutaj gleby bielcowe o piaszczystym podłożu;
- drugą terasę (środkową lub ponadzalewową) - pochodzenia osadowego, która znajduje się kilka lub kilkanaście metrów nad rzeką; tworzą ją wyraźnie warstwowe piaski i żwiry.
- trzecią terasę - zwaną denną lub zalewową, która jest najniższa i zarazem najmłodsza; powstała w wyniku zasypania szeroko wyżłobionego w terasie środkowej koryta piaskami i mułami; obszar ten wznoszący się od 21 do 25 m n.p.m. jest często zalewany w czasie powodzi. Występują tutaj dość dobre gleby, torfiaste i częściowo mursze.

Gleby

Gleby występujące na terenie gminy powstały głównie ze skał pochodzenia lodowcowego. Nieco mniej jest gleb powstałych na utworach: aluwialnych, deluwialnych, hydrogenicznych, pyłowych i ilowych. Gleby uprawne to najczęściej gleby lekkie, piaszczyste o małej zawartości próchnicy, przy czym często spotykane są również piaski gliniaste.

Gleby występujące na obszarze gminy w zależności od pochodzenia skał macierzystych można podzielić na:

- powstałe z materiału lodowcowego - występują na wysoczyźnie, przeważają tutaj gleby pobielcowo-brunatne, ich wartość bonitacyjna waha się od klasy IVa do VI - są to gleby żytńio-ziemniaczane i żytńio-lubinowe, cechuje je niska zawartość próchnicy oraz duże zubożenie w przyswajalne składniki pokarmowe;
- powstałe z osadów wolno-lodowcowych - położone w północnym obszarze gminy; dominują tu gleby bielcowe, które porastają bory sosnowe, gdyż z uwagi na skład chemiczny oraz niedobór wilgoci nie nadają się do produkcji rolnej;
- powstałe z osadów aluwialnych - występują w południowej części gminy, wyróżniamy wśród nich mady rzeczne oraz piaski rzeczne starych tarasów akumulacyjnych, na ogół przeważają mady lekkie lub średniogłębokie, ich wartość bonitacyjna waha się od klasy III b do IV;
- powstałe z utworów hydrogenicznych - ich wartość bonitacyjna waha się od IV do VI klasy, są to gleby z torfów torfowisk niskich przejściowych i wysokich, zaliczane są do typu gleb torfowych, mułowo-torfowych, murszowo-torfowych, murszowo-mineralnych i murszowatych.

Wody powierzchniowe i podziemne

Budowa hydrogeologiczna terenu gminy Zwierzyn dzieli się na dwa obszary: wysoczyzny morenowej i pradoliny.

Na obszarze wysoczyzny morenowej wody podziemne składają się z kilku poziomów wodonośnych i występują w warstwach piasków i żwirów wolnolodowcowych. Występujące tuż przy powierzchni ziemi poziomy wodonośne są słabo izolowane i podatne na zanieczyszczenia. Natomiast poziomy głębsze są odporniejsze na zanieczyszczenia, a czas ich przenikania do warstwy wodonośnej jest wydłużony.

Z kolei wody podziemne w pradolinie występują płytko, tuż pod powierzchnią ziemi, w związku z czym są podatne na zanieczyszczenia. Charakterystyczną cechą pradoliny jest występowanie jednego lub dwóch poziomów wodonośnych mających ze sobą kontakt hydrauliczny. Brak warstwy izolacyjnej nie sprzyja ochronie wód, ale jednocześnie występuje stosunkowo duża odnawialność zasobów, co z kolei sprzyja samooczyszczaniu wód.

Jeśli chodzi o wody powierzchniowe występujące na terenie gminy Zwierzyn, to, jak już wspomniano, rzeka Noteć, wyznaczająca południową granicę gminy, oraz strumienie należące do jej dorzecza, odwadniają obszar: Górek, Sarbiewa i Zwierzyna. Noteć posiada liczne dopływy, największy z nich zwany jest Starą Notecią (przebiega wzdłuż całej prawobrzeżnej pradoliny Noteci).

W gminie występuje duża ilość wód powierzchniowych - rzek, kanałów, stawów, jezior i rowów melioracyjnych odwadniających nadnoteckie łąki, bagna i torfowiska. Są to , m in.:

Kanał Otok (Rana) - opływa od południa Zwierzyn, Przysiekę i Górki Noteckie, a następnie uchodzi z prawej strony do Polki; kanał powstał podczas regulacji Noteci w 1765 roku; doprowadza do Noteci wody spływające z wysoczyzny i stanowi drenaż północnej części doliny rzeki; w latach 1929 - 1939 dokonano gruntownej przebudowy całego kanału; w ramach przeprowadzonych prac: wybudowano mosty i śluzy, usypano wały oraz pogłębiono i poszerzono koryto kanału; powierzchnia zlewni kanału wraz z dopływami to 459,9 km²;

Kanał opaskowy – to rowy opaskowe, które biegną wzdłuż wałów przeciwpowodziowych rzeki Noteci; jego podstawową funkcją jest przejmowanie i odprowadzanie wód przesiąkowych z koryta rzeki Noteci; łączna długość kanału wynosi 28,6 km;

Kanał Rzekcinka – to kanał melioracyjny posiadający funkcję odwadniającą oraz ekstensywnego nawadniania wodami z własnej zlewni; wyposażony jest w szereg zastawek melioracyjnych, które umożliwiają piętrzenie wody w jego korycie; całkowita długość kanału to 12,61 km;

Kanał Winniczek – to kanał melioracyjny płynący z północy na południe; służy wyłącznie intensywnemu odwadnianiu terenów zmeliorowanych; stanowi połączenie zlewni kanału Rzekcinka z rzeką Stara Noteć; łączna długość kanału wynosi 3,8 km, z czego na terenie gminy Zwierzyn zaledwie 0,8 km;

Kanał Maślanka - kanał o łącznej długości 6,470 km o odpływie bezpośrednim do Kanału Strużka (odpływ pośredni - Kanał Ujście); zlewnia ciekuj zajmuje łączną powierzchnię 15 km²; głębokość kanału od 1,2 do 1,7 m;

Pełcz (Polka) - rzeka o długości 43 km, prawy dopływ Noteci, płynie w kierunku południowo-wschodnim przez tereny powiatu strzelecko-drezdeneckiego; wypływa z jeziora Mogilno, na północ od Dankowa, uchodzi do Noteci koło Santoka;

Santoczna - rzeka o długości 32 km stanowiąca dopływ Pełczy, wypływa ze wschodniego krańca jeziora Okunino, następnie płynie na południe przez Moczydło, a także jeziora: Sitno, Lubieszewko, Lubie, Mrowino i Mrowinko.

Sarbina – strumień, którego źródła znajdują się na wschodnim krańcu Przylęgu, płynie na południowy wschód przez Sarbiewo, od Przysieki uchodzi do Kanału Otok.

Młynówka – wypływa ze wschodniego skraju Bronowic, następnie przepływa przez jeziora Górne i Dolne, a następnie uchodzi do Kanału Otok.

Największym zbiornikiem wodnym jest jezioro Żwirka, znajdujące się w miejscowości Przysieka. Jest to zbiornik wodny po dawnym wyrobisku żwirowym o powierzchni 11 ha. Jezioro jest systematycznie zarybiane, przez co jest częstym miejscem łowisk wędkarskich.

W miejscowości Sierosławice, we wschodniej części gminy znajdują się narybkowe stawy hodowlane. Zasilane są wodą ze źródeł w dolinie położonej na skarpie wysoczyzny, ich powierzchnia to 12 ha.

Warunki klimatyczne

Na terenie gminy Zwierzyn występuje klimat umiarkowany, przy czym przenikają się tu wzajemnie wpływy morskie i kontynentalne w wyniku czego pojawiają się zmienne stany pogodowe uzależnione od rodzaju napływających mas powietrza. Dominują napływające z zachodu lub z północnego zachodu masy powietrza polarno – morskiego i napływające ze wschodu masy powietrza polarno – kontynentalnego. Dominują wiatry zachodnie, co decyduje o znacznym zachmurzeniu tego obszaru, albowiem napływają głównie masy wilgotnego powietrza morskiego. Średnie roczne opady atmosferyczne wynoszą 567 mm, a średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 44,7. W okresie zimowym przeważają wiatry wschodnie przynoszące mroźną pogodę. Średnie roczne temperatury wahają się w granicach 7,6 – 8,9° C, a nasłonecznienie wynosi ponad 1700 godzin w ciągu roku.

Niewielkie różnice klimatyczne zaznaczają się na terenach wysoczyznowych oraz w Dolinie Noteci (częściej występują tu przygruntowe przymrozki oraz zalegają chłodniejsze masy powietrza). Również nad terenem stawów, mniejszych jezior i płytko występujących wód gruntowych występuje podwyższona wilgotność powietrza i zwiększona częstotliwość występowania mgieł. Także w leśnych kompleksach występuje nieco inny mikroklimat, m. in. większa wilgotność powietrza, zacienienie i zaciszność.

Szata roślinna i zwierzęca

Na północ od Sarbiewa, Górek Noteckich i Zwierzyna występują bory sosnowe będące częścią Puszczy Barlinecko - Gorzowskiej (w części zachodniej) i Puszczy Drawskiej (w części wschodniej). Cały kompleks leśny należy do Nadleśnictwa Strzelce Krajeńskie. W drzewostanie borów przeważa zdecydowanie sosna zwyczajna, występują tu także niewielkie ilości brzozy, świerku i dębu szypułkowego. Ponadto można spotkać okazy sosny amerykańskiej, modrzewia europejskiego, grochodrzewu i daglezi. Na podszyt składają się głównie: jarzębina, tarnina, bez, jałowiec, malina, jeżyna, kruszyna i czeremcha. Natomiast runo tworzą m. in.: mchy, porosty, paprocie, wrzosa, widłaki i poziomki.

Gęste szpalery: lip, jesionów, wiązów, klonów i jaworoklonów można spotkać przy drogach łączących poszczególne miejscowości w gminie. Z kolei: lipy, tuje, jesiony, świerki i sosny to tylko niektóre drzewa występujące na wiejskich cmentarzach. Na południe od Kanału Rana rozciągają się rozległe łąki i pastwiska oraz łągi. Na mułowo- torfowym podłożu, które jest bardzo żyzne występuje łąg jesionowo - olszowy, rosną tu m. in.: jesiony, czeremchy, olsze czarne, kruszyny, łązy jeżyny i porzeczki. Lekko zabagnione laski posiadają niezwykle bogate runo, a na torfowiskach przejściowych występuje także brzezina.

Niezwykle istotnym składnikiem krajobrazu gminy są lasy. Przeważają tu głównie siedliska słabe, a najczęściej spotykane gatunki drzew to: sosna pospolita, modrzew europejski, świerk pospolity, dąb szypułkowy, buk, brzoza, jawor, klon pospolity, topola, osika, lipa drobnolistna i wiąz szypułkowy. Zdecydowana większość lasów na terenie gminy charakteryzuje się niewielką zasobnością w składniki pokarmowe, znacznym stopniem zakwaszenia oraz niskim stopniem nawodnienia. W ostatnich latach zaobserwowano jednak poprawę kondycji lasów. Lasy na terenie gminy zajmują obszar 1 268,16 ha, z czego 1 202,98 ha to grunty leśne publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa, a zaledwie 65,18 ha to lasy prywatne. Poziom lesistości w gminie utrzymuje się na poziomie 12,3%.

Na obszarze gminy bytuje wiele różnorodnych gatunków zwierząt. W lasach można spotkać: sarny, jelenie, dziki, borsuki, jenoty i lisy, a czasem nawet wilki. Nad brzegami rzek Polki i Santocznej występują bobry, natomiast nad Notecią norki amerykańskie. Z mniejszych zwierząt leśnych pojawiają się: tchórze, kuny, wiewiórki, ryjówki, myszy i normice. Licznie reprezentowane są także ptaki: na łąkach i torfowiskach występują żurawie, czaple siwe, czarne bociany, rożeńce, rycyki, gęsi oraz kaczki, nad rzekami pojawiają się także pliszki i zimorodki. Często spotykane są bociany białe, niekiedy można zobaczyć także orły bieliki, sokoły, jastrzębie, błotniaki, myszołowy, a nawet puchacze.

Przedstawicielami gadów w tych okolicach są zaskrońce, żmije zygzakowate, padalce i jaszczurki zwinki, natomiast płazy to głównie kumak nizinny.

Wśród ryb spotkamy tutaj: pstrągi, głowacze bielopłetwe, ślize, kielbie (Santoczna) oraz szczupaki, okonie i miętusy (Polka).

Najmniejsze gatunki zwierząt i owady reprezentowane są przez: ślimaki, motyle (półpławik, wieczernik lipowiec, paśnik olszyniak, pomiernik dziurawczak), chrząszcze, szerszenie i osy pospolite.

3.4.2. Formy ochrony przyrody

Gmina Zwierzyn znajduje się w granicach dwóch obszarów chronionego krajobrazu:

- Puszcza Drawska - położona w północno - zachodniej Polsce na terenie trzech województw (zachodniopomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego), jej nazwa pochodzi od rzeki Drawy przecinającej lasy puszczy; dominują tu siedliska borowe z domieszką gatunków liściastych; typowymi elementami tego terenu są: cieki, jeziora, torfowiska i inne mokradła; obejmuje północno - wschodnią część gminy Zwierzyn o powierzchni 25 ha (całkowita powierzchnia Puszczy wynosi 42 173 ha);
- Dolina Warty i Dolnej Noteci - całkowita powierzchnia tego obszaru wynosi 33 888 ha, przy czym na terenie gminy znajduje się 7 ha; to teren doliny rzeki Noteci o gęstej sieci melioracyjnej, uprawiany rolniczo.

Obszar Natura 2000

To przyjęty przez UE system ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia Europy. Polega on na wybraniu określonych obszarów, a następnie na skutecznej ochronie ich zasobów. Podstawę do wyboru obszarów stanowią dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia (o ochronie dziko żyjących ptaków) oraz Dyrektywa Siedliskowa (o ochronie naturalnych siedlisk oraz dziko żyjącej fauny i flory).

Na terenie gminy Zwierzyn występują siedliska objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000. Należą do nich:

- Puszcza Barlinecka - to obszar specjalnej ochrony ptaków zajmujący powierzchnię 26 505,7 ha; teren posiada bogatą sieć hydrograficzną, znajduje się tu kilkadziesiąt typów jezior, niewielkie oczka wytopiskowe oraz torfowiska; ponad 80% powierzchni terenu zajmują lasy - głównie sosnowe i bukowe; występuje tu co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi; można tu spotkać m.in.: dzięcioła czarnego, kanię czarną, kanię rudą, rybołowa, zimorodka, żurawia, czarnego bociana, puchacza i bielika; na terenie gminy Zwierzyn Puszcza Barlinecka zajmuje obszar 400 ha;
- Ujście Noteci - specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 3 994,5 ha; szczególnie cenne są starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, zalewane muliste brzegi rzek wraz z roślinnością, murawy kserotermiczne, ziolorośla górskie. Obszar ma także duże znaczenie dla ochrony ptaków, pojawiają się tu m.in.: żurawie, zimorodki, dzięcioły, derkacze, błotniaki stawowe, bieliki, łabędzie, rybitwy i jarzębatki.

Rezerваты przyrody

Buki Zdroiskie - obszar o powierzchni 29,23 ha znajdujący się w gminie Zwierzyn oraz w gminie Strzelce Krajeńskie; obszar rezerwatu stanowi ciągły pas po obu stronach rzeki Santoczna o łącznej długości 5 km; występuje tu pierwotny naturalny las bukowo - sosnowy z domieszką dębu, świerku i grabu; celem ochrony jest zachowanie naturalnego lasu mieszanego o charakterze buczyny pomorskiej występującego na zboczach malowniczego wąwozu wzdłuż rzeki Santoczna.

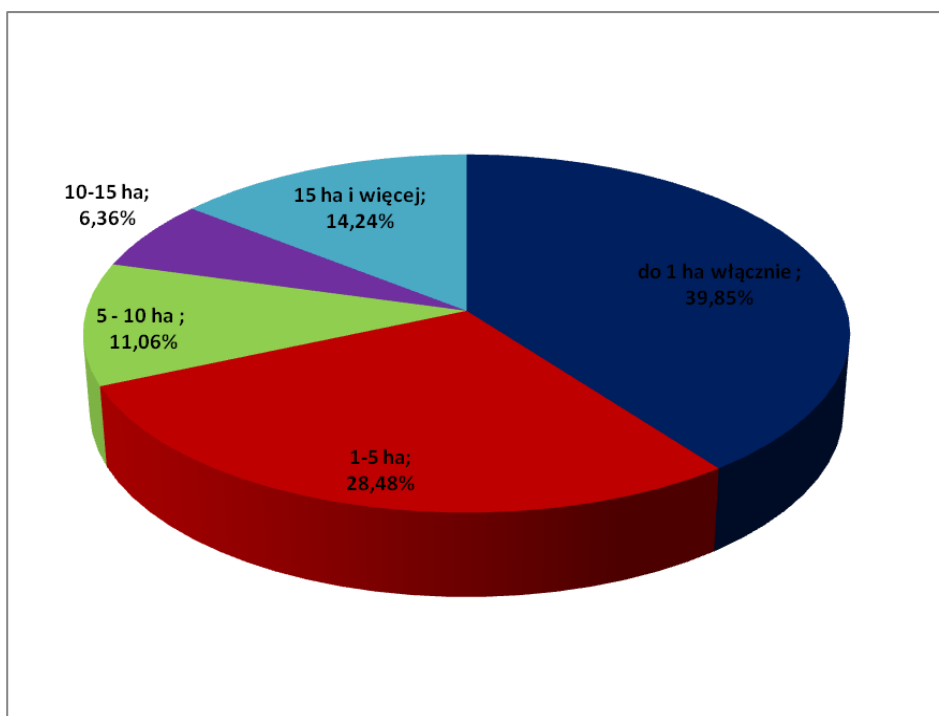
Pomniki przyrody

Na terenie gminy Zwierzyn nie znajdują się żadne pomniki przyrody ożywionej. W Zwierzynie przy ul. Wojska Polskiego występuje pomnik przyrody nieożywionej - głaz narzutowy.

3.4.3. Rolnictwo

Gmina Zwierzyn jest gminą wiejską, więc rolnictwo stanowi ważną część gospodarki gminy. Zgodnie z danymi uzyskanymi podczas Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku na terenie gminy funkcjonuje 660 gospodarstw rolnych, których ogólna powierzchnia wynosi 6 015,18 ha. Na poniższym wykresie zaprezentowano strukturę gospodarstw rolnych w gminie.

Wykres 12. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Zwierzyn w 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując powyższe dane stwierdza się zdecydowaną dominację małych gospodarstw na terenie gminy. Przeważają te, których ogólna powierzchnia nie przekracza 1 ha - stanowią one prawie 40% ogólnej liczby gospodarstw. Dużo jest także nieco większych gospodarstw, o powierzchni do 1 do 5 ha - ponad 28% ogólnej liczby. Sytuacja taka świadczy o rozdrobnieniu gospodarstw. Jest to trend zauważany nie tylko w gminie Zwierzyn, ale także w pozostałych regionach naszego kraju. Małe gospodarstwa z reguły w ogóle nie produkują na rynek lub są to niewielkie ilości, a zdecydowana większość produkcji służy samozaopatrzeniu. Zdecydowana większość z nich nie przeznaczają środków finansowych na inwestycje, co w efekcie oznacza spadek konkurencyjności, małe gospodarstwa rolne nie mogą konkurować na równych warunkach na rynkach lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych z wielkimi gospodarstwami.

W poniższej tabeli przedstawiono sposób użytkowania gruntów rolnych w gminie Zwierzyn na podstawie danych zebranych podczas Powszechnego Spisu Rolnego.

Tabela 15. Sposób użytkowania gruntów w gminie Zwierzyn w 2010 roku

Wyszczególnienie	Powierzchnia (w ha)
Użytki rolne ogółem	5 609,03
Użytki rolne w dobrej kulturze	5 480,71
Użytki pod zasiewami	1 482,96
Grunty ugorowane	59,16
Uprawy trwałe	15,27
Sady	15,27
Ogrody przydomowe	30,57
Łąki trwałe	3 129,28
Pastwiska trwałe	753,57
Pozostałe użytki rolne	128,33
Lasy i grunty leśne	65,72
Pozostałe grunty	340,43
Grunty ogółem	6 015,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi zebranymi podczas Powszechnego Spisu Rolnego w powierzchni zasiewów na obszarze gminy zdecydowanie dominują zboża - ponad 86% ogólnej powierzchni wszystkich upraw. Największą popularnością cieszą się tutaj: pszenżyto ozime (405,33 ha), żyto (297,69 ha), mieszanki zbożowe jare (106,32 ha) oraz kukurydza na ziarno (139,39 ha). Wśród pozostałych upraw dominują ziemniaki (86,99 ha).

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z podstawowych metod analizy strategicznej, służąca do porządkowania informacji. Polega na przedstawieniu i analizie silnych i słabych stron jednostki (w tym przypadku gminy) oraz szans i zagrożeń.

Technika ta ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, które mogą mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego. Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- strenghts (silne strony) – to atuty i walory gminy, które w pozytywny sposób ją wyróżniają;
- weaknesses (słabe strony) – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji;
- opportunities (szanse) – zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, a jednocześnie osłabiają zagrożenia;
- threats (zagrożenia) – wszystkie czynniki zewnętrzne postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, to wszelkie utrudnienia i dodatkowe koszty działania.

Tabela 16. Analiza SWOT gminy Zwierzyn

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Występowanie cennych przyrodniczo obszarów chronionego krajobrazu; 2) Dodatni przyrost naturalny; 3) Efektywne wykorzystywanie środków pochodzących z UE; 4) Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy; 5) Sprzyjające warunki do rozwoju turystyki oraz agroturystyki; 6) Infrastruktura sportowa; 7) Liczne działające kluby sportowe; 8) Dostępność do łączy telekomunikacyjnych; 9) Wybudowana sieć telekomunikacyjna (szkieletowo – dystrybucyjna); 10) Doprowadzony kolektor gazowy (Strzelce Krajeńskie - Zwierzyn - Stare Kurowo); 11) Wykorzystanie możliwości aktywizacji zawodowej (kursy, szkolenia, przekwalifikowanie); 12) Rosnąca świadomość społeczna w zakresie wykorzystania zasobów i potencjału gminy.	1) Bezrobocie 2) Duży udział kobiet wśród ogólnej liczby osób bezrobotnych; 3) Niski stopień gazyfikacji gminy; 4) Niezadowalający stan techniczny dróg (zwłaszcza gminnych); 5) Zły stan infrastruktury okołodrogowej; 6) Brak sieci kanalizacyjnej; 7) Typowo rolniczy charakter gminy; 8) Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych; 9) Starzenie się społeczeństwa - wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym; 10) Niski poziom wykształcenia mieszkańców; 11) Dominacja małych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy; 12) Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej; 13) Wzrost wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy; 14) Malejąca liczba uczniów w placówkach oświatowych; 15) Mała oferta zajęć pozalekcyjnych; 16) Niewykorzystany potencjał bogatych zasobów przyrodniczych; 17) Brak dobrze rozwiniętej bazy turystycznej; 18) Konieczność rewitalizacji zabytków; 19) Brak terenów rekreacyjnych na terenie gminy; 20) Występowanie terenów zagrożonych

	<p>podtopieniami; 21) Brak szerokich działań promocyjnych.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1) Nowe możliwości finansowania inwestycji w ramach nowej perspektywy finansowej UE; 2) Napływ nowych, zewnętrznych inwestorów; 3) Swoboda podejmowania działalności gospodarczej; 4) Rozwój przedsiębiorczości opartej na nowoczesnych technologiach; 5) Możliwość podjęcia współpracy z sąsiednimi gminami; 6) Lokalizacja gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie; 7) Wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne; 8) Wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach agroturystycznych; 9) Popyt na lokalne produkty oraz tradycyjną żywność; 10) Medialne kampanie podnoszące ekologiczną świadomość społeczeństwa.</p>	<p>1) Niekorzystne ogólnokrajowe zmiany demograficzne; 2) Pogarszająca się sytuacja w rolnictwie; 3) Niska popularność alternatywnych źródeł energii; 4) Niedostateczny system wsparcia dla przedsiębiorców; 5) Konkurencja zewnętrzna w zakresie pozyskiwania inwestorów; 6) Częste zmiany uregulowań prawnych zachodzących na szczeblach centralnych i odnoszących się do funkcjonowania gmin; 7) Przepisy i procedury środowiskowe ograniczające inwestycje infrastrukturalne; 8) Wzrost patologii społecznych w całym kraju; 9) Rosnące koszty tworzenia i utrzymywania miejsc pracy; 10) Powszechne zjawisko migracji ludności do większych miast; 11) Ciągłe wahania koniunktury gospodarczej.</p>

V. ELEMENTY STRATEGII

5.1. Wizja gminy

Wizja rozwoju gminy Zwierzyn to opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2022 roku. Zawiera ona określenie stanu docelowego, do którego będzie dążyć gmina (władze samorządowe, mieszkańcy oraz lokalni i ponadlokalni partnerzy). Wizja gminy wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

WIZJA GMINY ZWIERZYN

**ZWIERZYN TO NOWOCZESNA GMINA
KREOWANA PRZEZ ŚWIADOMYCH SPOŁECZNIE,
KREATYWNYCH, ZAANGAŻOWANYCH MIESZKAŃCÓW,
DBAJĄCA O ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ,
ATRAKCYJNA DLA INWESTORÓW I PARTNERÓW**

5.2. Misja gminy

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju gminy Zwierzyn. Określa ona sposób osiągnięcia stanu docelowego. Wyznacza konkretny kierunek rozwoju w jakim powinna podążać wspólnota samorządowa gminy. Misja w ogólny sposób nakreśla, co gmina Zwierzyn chce osiągnąć w założonym horyzoncie czasowym.

**MISJA GMINY ZWIERZYN
WSPÓLPRACA SPOŁECZNOŚCI I WŁADZ LOKALNYCH
W DAŻENIU DO POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA W GMINIE ZWIERZYN,
UMOŻLIWIAJĄCA MIESZKAŃCOM REALIZACJĘ ICH POTRZEB,
ASPIRACJI I MARZEŃ.
PODEJMOWANIE INICJATYW MAJĄCYCH NA CELU
MODERNIZACJĘ INFRASTRUKTURY,
STYMULOWANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI,
DBAŁOŚĆ O STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

5.3. Cele rozwojowe gminy

5.3.1. Cel główny

Cel główny- nadrzędny cel odnoszący się do jakości życia lokalnej społeczności, ponieważ poprawa jakości życia mieszkańców gminy powinna być najważniejszym celem rozwoju gminy.

CEL GŁÓWNY

Zrównoważony i dynamiczny rozwój gminy Zwierzyn wpływający na wzrost jakości życia jej mieszkańców

5.3.2. Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne zostały wyznaczone na podstawie przeprowadzonej diagnozy obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej gminy Zwierzyn, wyników przeprowadzonych konsultacji oraz wniosków płynących z analizy SWOT.

Cele strategiczne i operacyjne wyznaczono w czterech obszarach tematycznych:

- PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA,
- GOSPODARKA I TURYSTYKA,
- SPOŁECZEŃSTWO,
- ŚRODOWISKO.

DRZEWO CELÓW

**Zrównoważony i dynamiczny rozwój gminy Zwierzyn
wpływający na wzrost jakości życia jej mieszkańców**

Zmodernizowana i rozbudowana nowoczesna infrastruktura techniczna podstawą funkcjonowania prężnie działającej gminy

- 1.1. Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej
- 1.2. Poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury technicznej
- 1.3. Rozwój infrastruktury społecznej;
- 1.4. Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- 1.5. Modernizacja cmentarzy komunalnych
- 1.6. Poprawa jakości przestrzeni gminy

Wspieranie rolników i przedsiębiorców w rozwoju ich działalności

- 2.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i rozwój aktywności zawodowej
- 2.2. Wspieranie rozwoju rolnictwa
- 2.3. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.
- 2.4. Promocja gminy w sferze gospodarczej i turystycznej.
- 2.5. Współpraca gospodarcza i turystyczna
- 2.6. Renowacja obiektów zabytkowych.

Poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności

- 3.1. Uatrakcyjnienie oferty kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach gminnych oraz organizacja zajęć pozalekcyjnych
- 3.2. Zwiększenie oferty imprez kulturalno-rozrywkowych
- 3.3. Wzbogacenie oferty sportowo-rekreacyjnej;
- 3.4. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- 3.5. Wzmacnianie więzi społecznych;
- 3.6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i przemocy w rodzinie;

Dbałość o stan środowiska naturalnego

- 4.1. Przeciwdziałanie przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska.
- 4.2. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego.
- 4.3. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.
- 4.4. Zagospodarowanie terenów zielonych.

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

Cel strategiczny 1. Zmodernizowana i rozbudowana nowoczesna infrastruktura techniczna podstawa prężnie działającej gminy

Cele operacyjne:

1.1 Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej

- budowa i modernizacja dróg,
- utwardzenie dróg gruntowych,
- budowa i modernizacja chodników,
- utworzenie miejsc parkingowych,
- budowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo - rowerowych,

1.2. Poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury technicznej

- budowa kanalizacji deszczowej,
- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji,
- poprawa oświetlenia ulicznego (montaż lamp energooszczędnych),
- rozwój sieci gazowej,

1.3. Rozwój infrastruktury społecznej

- modernizacja infrastruktury oświatowej,
- budowa przedszkoli na terenie gminy,
- modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury,
- budowa sceny koncertowej (org. wydarzeń kulturalnych),
- remont świetlic wiejskich i remiz strażackich,

1.4. Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

- zagospodarowanie terenu wokół jeziora Żwirki i stworzenie bezp. kąpieliska,
- rozbudowa ścieżek rowerowych,
- budowa placów zabaw wraz z wyposażeniem,
- rozbudowa bazy sportowej,
- tworzenie ogólnodostępnych miejsc aktywności fizycznej,
- zagospodarowanie terenów zielonych dla celów rekreacyjno - sportowych,

1.5. Modernizacja cmentarzy komunalnych

- budowa domów pogrzebowych,
- budowa chłodni cmentarnych,
- poprawa stanu alejek na terenie cmentarzy,
- budowa i modernizacja ogrodzeń,

1.6. Poprawa jakości przestrzeni gminy

- rewitalizacja centrów wsi,
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego,
- odpowiednie oznakowanie gminnych zabytków i pomników przyrody,
- troska o estetykę na terenie gminy,
- utrzymywanie porządku na terenie gminy,

GOSPODARKA I TURYSTYKA

Cel strategiczny 2. Wspieranie rolników i przedsiębiorców w ich działalności

Cele operacyjne:

2.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i rozwój aktywności zawodowej

- aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy,
- wspieranie lokalnych przedsiębiorców,
- system ulg podatkowych dla inwestorów i przedsiębiorców,
- ułatwienie dojazdu do miejsc pracy,
- wsparcie dla doradztwa zawodowego dla osób poszukujących pracy,
- wspieranie kobiet w powrocie na rynek pracy,
- pomoc w rozpoczynaniu działalności pozarolniczej, w szczególności związanej z agroturystyką,
- doradztwo w zakresie pozyskiwania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- przygotowanie terenów pod inwestycje,
- poszukiwanie inwestorów zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie gminy,

2.2. Wspieranie rozwoju rolnictwa

- wsparcie dla organizacji szkoleń dla rolników,
- wsparcie dla rolników w zakresie tworzenia grup producenckich,
- wsparcie w nawiązywaniu kontaktów z odbiorcami produktów rolnych,
- wsparcie dla rolników w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych,

2.3. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

- odpowiednie oznakowanie zabytków i pomników przyrody,
- budowa punktu widokowego Doliny Noteci,
- wsparcie dla rozwoju bazy gastronomicznej,
- wsparcie dla rozbudowy bazy noclegowej w gminie,

2.4. Promocja gminy w sferze gospodarczej i turystycznej

- stworzenie portalu promującego walory turystyczne gminy,
- opracowanie folderów o walorach gospodarczych i turystycznych gminy,
- współpraca z innymi samorządami w celu promocji gminy,
- promocja gminy podczas targów gospodarczych i turystycznych,
- pomoc w promocji przedsiębiorcom działającym w gminie,

2.5. Współpraca gospodarcza i turystyczna

- rozwój współpracy z sąsiednimi gminami w celu wykorzystania wspólnego potencjału gospodarczego i turystycznego,
- nawiązanie współpracy z gminami z zagranicy,
- wielosektorowa współpraca z gminami i podmiotami gospodarczymi,
- wymiana doświadczeń z zakresu gospodarki i turystyki,
- usprawnienie komunikacji z sąsiednimi gminami,

2.6. Renowacja obiektów zabytkowych

- remont obiektów zabytkowych na terenie gminy,

- pozyskiwanie środków na ratowanie dziedzictwa kulturowego,
- wspieranie działań w zakresie ochrony i odnowy zabytków,
- inwentaryzacja zabytków gminnych oraz ocena ich stanu,

SPOŁECZEŃSTWO

Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności

Cele operacyjne:

3.1. Uatrakcyjnienie kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach gminnych oraz organizacja zajęć pozalekcyjnych

- organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne,
- wsparcie dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- rozbudowa bazy sportowo - rekreacyjnej w celu zapewnienia miejsca do organizacji zajęć pozalekcyjnych,

3.2. Zwiększenie oferty imprez kulturalno – rozrywkowych

- rozwój i modernizacja infrastruktury na cele kulturalno - rozrywkowe,
- zwiększenie dotacji na działalność z zakresu kultury,
- rozszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców,
- wsparcie dla organizacji wydarzeń kulturalnych w gminie,
- ułatwienie mieszkańcom dostępu do wydarzeń kulturalnych,
- promocja działań z zakresu kultury,

3.3. Wzbogacenie oferty sportowo – rekreacyjnej

- budowa i modernizacja obiektów sportowych,
- zagospodarowanie terenów zielonych dla celów rekreacyjnych,
- zwiększenie oferty zajęć sportowo - rekreacyjnych dla mieszkańców,
- wsparcie dla organizacji pozarządowych prowadzących działalność z zakresu sportu i rekreacji,

3.4. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego

- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- budowa mieszkań komunalnych i socjalnych,
- poprawa warunków mieszkaniowych,
- przygotowywanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe,

3.5. Wzmacnianie więzi społecznych

- wsparcie dla inicjatyw lokalnych integrujących mieszkańców,
- kultywowanie lokalnych tradycji,
- organizacja imprez integracyjnych dla mieszkańców,
- zwiększenie dostępności oferty kulturalno - sportowo - rekreacyjnej,

3.6. Ochrona zdrowia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i przemocy w rodzinie

- profilaktyka zdrowotna i wsparcie medyczne,
- prewencja zjawisk patologicznych w gminie,
- wsparcie działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,

- wsparcie dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników GOPS,
- stworzenie Domu Pomocy Społecznej,
- organizacja Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów,
- zapewnienie efektywnego systemu wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej,

ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 4. Dbłość o stan środowiska naturalnego

Cele operacyjne:

4.1. Przeciwdziałanie przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska

- systematyczna kontrola źródeł zanieczyszczenia środowiska,
- rozbudowa kanalizacji ściekowej i deszczowej,
- poprawa stanu rowów melioracyjnych,
- edukacja ekologiczna społeczności lokalnej,
- propagowanie ekologicznego stylu życia,

4.2. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego

- edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży oraz pozostałych mieszkańców,
- promocja i wspieranie inwestycji ekologicznych,
- wsparcie dla rozwoju agroturystyki,
- ochrona najcenniejszych przyrodniczo terenów gminy,
- promocja ścieżek rowerowych jako formy transportu niskoemisyjnego,

4.3. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii

- wsparcie dla wykorzystywania alternatywnych źródeł energii,
- doradztwo w zakresie pozyskiwania dofinansowania na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- modernizacja infrastruktury oświetlenia ulicznego,
- ukierunkowanie na gospodarkę niskoemisyjną,

4.4. Zagospodarowanie terenów zielonych

- zagospodarowanie zaniedbanych terenów w celu rozwoju obszarów zielonych,
- uporządkowanie terenów zielonych w gminie,
- zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Żwirka,
- zieleń przy drogach i na placach publicznych,

VI. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla

Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 jest w pełni zgodna z dokumentami strategicznymi szczebla: międzynarodowego, krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

6.1. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Dokument ten to nowy, długookresowy program rozwoju społeczno - gospodarczego Unii Europejskiej. Jest to wizja społeczna gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku. Odnosi się do kluczowych wyzwań stojących przed społeczeństwem europejskim, także w czasie kryzysu i transformacji. Strategia ma służyć przemianie Unii Europejskiej w inteligentną i zrównoważoną gospodarkę o większej spójności społecznej i wysokich wskaźnikach zatrudnienia.

W dokumencie zawarto trzy podstawowe priorytety:

- wzrost inteligentny (rozwój oparty na wiedzy i innowacjach);
- wzrost zrównoważony (bardziej konkurencyjna gospodarka niskoemisyjna budowana w oparciu o racjonalne i oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i ochrona bioróżnorodności, opracowywanie nowych i przyjaznych technologii dla środowiska oraz poprawa warunków do rozwoju mikro małych i średnich przedsiębiorstw);
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje w podnoszenie kwalifikacji oraz modernizacja rynków zatrudnienia i systemów opieki społecznej).

Aby skutecznie monitorować stopień realizacji programu sformułowano pięć celów głównych:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród osób w wieku 20 - 64 lata;
- zwiększenie nakładów na działalność badawczo - rozwojową, w sektorze publicznym i prywatnym do poziomu 3% PKB;
- poprawę efektywności energetycznej, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, zwiększenie udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie o 20% efektywności energetycznej;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zredukowanie liczby osób przedwcześnie kończących naukę do 10%, zwiększenie do 40% odsetka osób w wieku 30 - 34 lat, którzy posiadają wyższe wykształcenie;
- zmniejszenie przynajmniej o 20 milionów liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 są w pełni zgodne z celami Strategii Europa 2020. Priorytety "wzrost inteligentny" oraz "wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu" analizowanego dokumentu są zgodne z celem strategicznym 3 (poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności). Natomiast priorytet wzrost zrównoważony europejskiej strategii odpowiada założeniom celu 4 (dbałość o stan środowiska naturalnego) i 2 (wspieranie rolników i przedsiębiorców w rozwoju ich działalności).

6.2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 5 lutego 2013 roku. Określa on zgodnie z ustawą o prowadzeniu polityki rozwoju, główne trendy i wyzwania rozwoju społeczno - gospodarczego kraju oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego do 2030 roku.

Koncepcja Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju oparta jest na przedstawieniu najważniejszych 25 decyzji, które muszą zostać podjęte w jak najkrótszym czasie w celu zapewnienia rozwoju społeczno - gospodarczego w perspektywie do 2030 roku.

Główny cel strategii to poprawa jakości życia Polaków. Trzecia fala nowoczesności oznacza umiejętne połączenie modernizacji, innowacji, postępu cyfrowego wraz z poprawą jakości życia i skokiem cywilizacyjnym, jakiego musi dokonać Polska do 2030 roku.

Cel główny ma zostać osiągnięty dzięki realizacji przez administrację państwową działań w następujących obszarach strategicznych:

- konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (wzmacnianie powiązań między gospodarką i nauką, rozwijanie instytucji otoczenia biznesu, znoszenie barier legislacyjnych i administracyjnych utrudniających rozwój przedsiębiorstw): Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
- Polska Cyfrowa (inwestycje w szerokopasmowy Internet, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych),
- Kapitał Ludzki (ochrona zdrowia i edukacja, aktywność zawodowa społeczeństwa), Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (inwestycje energetyczne, szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, dbałość o środowisko);
- równoważenie potencjału rozwojowego regionów (terytorialne równoważenie rozwoju, lepsze wykorzystywanie przestrzeni kraju):
- Rozwój regionalny i transport (polityka transportowa sprzyjająca dostępności i spójności regionów);
- efektywność i sprawność państwa:
- Kapitał Społeczny (zwiększenie poziomu zaufania społecznego ludzi względem siebie oraz do instytucji publicznych),
- Sprawne Państwo (zapewnienie swobód i praw obywatelskich, umożliwienie obywatelom udziału w sprawowaniu władzy, zapewnienie otwartości i dwustronnej komunikacji).

Cele oraz założenia Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 są zgodne z postanowieniami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. W założenia obszaru strategicznego konkurencyjność i innowacyjność gospodarki analizowanego dokumentu wpisują się cele 3 (poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności) i 4 (dbałość o stan środowiska naturalnego). Z kolei z postanowieniami dotyczącymi obszaru równoważenia potencjału rozwojowego regionów jest zgodny cel strategiczny 1 gminnej strategii (zmodernizowana i rozbudowana nowoczesna infrastruktura techniczna podstawą funkcjonowania prężnie działającej gminy).

6.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 - "Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo"

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 roku. Jest to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym wskazująca strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest niezbędne dla wzmocnienia procesów rozwojowych.

Dokument oparto na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich celów będzie uzależniona od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych mogących wpływać na dostępność środków finansowych niezbędnych do jej realizacji.

W najbliższych latach najważniejszym zadaniem będzie pogodzenie równoważenia finansów publicznych oraz zwiększania oszczędności, przy jednoczesnym realizowaniu rozwoju opartego na likwidacji największych barier rozwojowych.

Dokument wyznacza trzy obszary strategiczne, w których zawarto główne działania niezbędne w celu przyspieszenia rozwoju:

- Sprawne i efektywne państwo;
- Konkurencyjna gospodarka;
- Spójność społeczna i terytorialna.

Dokument wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno - gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Strategia zakłada integrację wokół jej celów strategicznych wszystkich podmiotów publicznych, a także środowisk społecznych i gospodarczych, które mają za zadanie uczestniczyć w procesach rozwojowych i wspomagać je zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Do dokumentu dołączono dziewięć strategii zintegrowanych, które mają przyczyniać się do realizacji celów założonych w Strategii Rozwoju Kraju.

Główne obszary interwencji, cele i priorytety strategii:

I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,

Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe,

Cel I.3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,

II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1 Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej,

Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki,

Cel II. 3 Zwiększenie innowacyjności gospodarki,

Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego,

Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,

Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,

Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu,

III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1 Integracja społeczna,

Cel III.2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych,

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 odznaczają się wysokim stopniem zgodności z celami określonymi w SRK 2020. W założenia celów I.3., III.1. oraz II.4. krajowego dokumentu wpisują się bowiem założenia celu strategicznego 3 (poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności). Z kolei z założeniami celu II.6. krajowego dokumentu jest zgodny cel strategiczny 4 (dbałość o stan środowiska naturalnego). W założenia celu II.7. wpisuje się cel strategiczny 1 gminnej strategii (zmodernizowana i rozbudowana nowoczesna infrastruktura techniczna podstawą funkcjonowania prężnie działającej gminy). Natomiast cele II.2 i III.3 analizowanego dokumentu są zgodne z celem strategicznym 2 (wspieranie rolników i przedsiębiorców w ich działalności).

6.4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku. Jest to kompleksowy, średniookresowy dokument strategiczny, który odnosi się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno – gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim.

Strategia ta określa cele i priorytety rozwoju Polski w terytorialnym wymiarze, a także zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz mechanizm koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Dokument wprowadza szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce oraz różnych polityk publicznych, które mają największy wpływ na osiąganie celów określonych w stosunku do terytoriów. Wiele zagadnień dotyczy zarządzania politykami ukierunkowanymi terytorialnie i obejmuje problemy współpracy, koordynacji, efektywności, monitorowania i ewaluacji. Strategia ta zakłada dalsze wzmacnianie roli regionów w osiąganiu celów rozwojowych kraju, dlatego zawiera propozycje zmian roli samorządów wojewódzkich w tym procesie, a także modyfikację sposobu udziału w nim innych podmiotów publicznych.

Polityka regionalna jest rozumiana w tym dokumencie szerzej niż dotychczas - jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju za pomocą działań ukierunkowanych terytorialnie, których głównym poziomem planowania i realizacji jest układ regionalny.

Rozwiązania zawarte w strategii to przede wszystkim:

- odejście od postrzegania polityki regionalnej przez zróżnicowanie przestrzenne mierzone na poziomie regionów na rzecz wykorzystania potencjałów endogenicznych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności;
- odejście od podziału na polityki inter- i intraregionalną na rzecz jednej, wspólnej polityki, która określa cele w odniesieniu do terytorium dla wszystkich podmiotów publicznych;
- stymulowanie konkurencyjności w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej;
- większa efektywność działań w ramach polityki regionalnej poprzez skoncentrowanie interwencji polityki regionalnej na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych;
- wprowadzenie kompleksowego systemu integracji i koordynacji polityk publicznych, które mają istotny wpływ terytorialny z celami polityki regionalnej;
- wprowadzenie nowych instrumentów partnerstwa i koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie;
- racjonalizacja systemu zarządzania i finansowania polityk publicznych;
- zwiększenie efektywności polityki regionalnej m. in. poprzez: zastosowanie zasady warunkowości i mechanizmów konkurencji w dostępie do środków publicznych;
- przemodelowanie systemu finansowania polityki regionalnej poprzez oparcie go o wieloletni plan finansowy i kontrakty terytorialne.

Celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego jest efektywne wykorzystywanie specyficznych, regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

W dokumencie przedstawiono także trzy cele szczegółowe stanowiące rozwinięcie celu głównego:

I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:

- 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych.
- 1.2. Tworzenie warunków do rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi.
- 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne.

II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych:

- 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym.
- 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.
- 2.3. Restrukturyzacji i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno - gospodarcze.
- 2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż wewnętrznych granic UE.
- 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

- 3.1. Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej.
- 3.2. Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne.
- 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania.
- 3.4. Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 wpisują się w postanowienia KSRR. Zwłaszcza cel strategiczny 1 (zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura techniczna podstawą prężnie działającej gminy) oraz cel strategiczny 3 (poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności) wpisują się w założenia celu 1 i 2 KSRR.

6.5. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

To najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Strategia stanowi plan postępowania władz regionalnych zarówno w procesie zarządzania województwem jak i w rozwijaniu mechanizmów współpracy między samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w niej dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego.

Wizja rozwoju województwa lubuskiego zakłada rozwinięcie konkurencyjnych i innowacyjnych sektorów gospodarki oraz turystyki. Do 2020 roku województwo chce zapewnić mieszkańcom wysoki poziom życia i dostęp do usług o dobrym standardzie. Region ma być postrzegany jako miejsce zdrowego stylu życia i nowoczesnych technologii.

Osiągnięcie pożądanego stanu ma nastąpić poprzez realizację następujących celów strategicznych:

I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna:

- 1.1. Rozwój sektora B + R oraz usprawnienie mechanizmów transferu innowacji.
- 1.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
- 1.3. Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy.
- 1.4. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich.
- 1.5. Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich.
- 1.6. Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej oraz ochrony środowiska.
- 1.7. Rozwój potencjału turystycznego województwa.
- 1.8. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

II. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna:

- 2.1. Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej.
- 2.2. Usprawnienie systemu transportu publicznego.
- 2.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

III. Społeczna i terytorialna spójność regionu:

- 3.1. Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych.
- 3.2. Zapewnienie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna.
- 3.3. Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej.
- 3.4. Promocja włączenia zawodowego i społecznego.
- 3.5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
- 3.6. Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów infrastruktury zapobiegania zagrożeniom.

IV. Region efektywnie zarządzany:

- 4.1. Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie.
- 4.2. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
- 4.3. Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej.
- 4.4. Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.

4.5. Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych.

Najważniejszymi ponadregionalnymi przedsięwzięciami rozwojowymi zawartymi w dokumencie są:

- infrastruktura transportowa,
- rewitalizacja drogi wodnej E- 30 i E- 70,
- współpraca i sieciowanie szkół wyższych,
- współpraca i wsparcie inicjatyw klastrowych,
- modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego,
- wysokospecjalistyczne usługi medyczne,
- ponadregionalne produkty turystyczne.

Głównymi priorytetami rozwoju województwa lubuskiego są: zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawa dostępności komunikacyjnej i telekomunikacyjnej w układzie zewnętrznym i wewnętrznym, zapewnienie większej spójności terytorialnej i społecznej oraz wzmocnienie szeroko rozumianego zarządzania rozwojem.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 są w pełni zgodne z celami i postanowieniami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020. Cel strategiczny 1 (zmodernizowana i nowoczesna infrastruktura techniczna podstawą prężnie działającej gminy) wpisuje się w założenia celu 2 SRWL, cel strategiczny 2 (wspieranie rolników i przedsiębiorców w ich działalności) oraz cel 3 (poprawa jakości życia oraz integracja społeczności lokalnej) są zgodne z celem 3 Strategii Województwa Lubuskiego, natomiast cel strategiczny 4 (dbałość o stan środowiska naturalnego) wpisuje się w założenia celu 1 SRWL.

6.6. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Strzelecko - Drezdeneckiego do roku 2015

Strategia została przyjęta do realizacji Uchwałą Rady Powiatu Strzelecko - Drezdeneckiego z dnia 31 października 2008 roku.

Założeniem realizacji dokumentu jest rozwój społeczno - gospodarczy powiatu do 2015 roku. Realizacja wytyczonych działań ma przyczynić się do większej spójności regionu oraz wzrostu jego konkurencyjności.

W dokumencie wyznaczono następujące priorytety i cele:

Strefa społeczna:

Priorytet I. Poprawa stanu zdrowotności mieszkańców powiatu oraz podniesienie jakości funkcjonowania pomocy społecznej.

Priorytet II. Poprawa jakości kształcenia w placówkach oświatowych.

Priorytet III. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy.

Priorytet IV. Zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Priorytet V. Rozwój kultury oraz sportu.

Infrastruktura i gospodarka:

Priorytet I. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.

Priorytet II. Tworzenie i rozbudowa infrastruktury związanej z ochroną środowiska i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Priorytet III. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Gospodarka:

Priorytet I. Zrównoważony rozwój gospodarczy.

Priorytet II. Rozwój turystyki i zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego.

Priorytet III. Obszary wiejskie i ich rozwój.

Priorytet IV. Kształtowanie ładu architektoniczno - budowlanego.

Wyznaczone w "Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 -2022" cele są w pełni zgodne z priorytetami wskazanymi w Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Strzelecko - Drezdeneckiego. Cel strategiczny 1 (zmodernizowana i rozbudowana nowoczesna infrastruktura techniczna podstawą funkcjonowania prężnie działającej gminy) jest zgodny z priorytetem 1 i 4 w sferze gospodarki analizowanego dokumentu. Z kolei cel strategiczny 2 (wspieranie rolników i przedsiębiorców w ich działalności) wpisuje się w założenia priorytetu 1 i 3 w dziedzinie gospodarki Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Strzelecko - Drezdeneckiego. Cel strategiczny 3 (poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności) jest zgodny z priorytetami 2, 3, i 5 w sferze społecznej dokumentu powiatowego. Natomiast cel strategiczny 4 (dbałość o stan środowiska naturalnego) odpowiada założeniom priorytetu 2 w sferze infrastruktury i gospodarki analizowanego dokumentu.

VII. Finansowanie strategii

Aby gmina mogła osiągnąć zakładane w niniejszym dokumencie cele potrzebne są znaczne środki finansowe na realizację poszczególnych działań.

Samorząd lokalny dysponuje ograniczonymi środkami finansowymi, dlatego też niezmiernie ważne jest pozyskanie innych zewnętrznych źródeł finansowania.

Podstawowymi źródłami finansowania w toku realizacji założeń i celów niniejszej strategii będą:

- własne środki budżetowe,
- budżet powiatu, województwa i kraju (na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania),
- środki finansowe pochodzące od innych uczestników procesu wdrażania niniejszej strategii, w tym także sektora prywatnego,
- programy pomocowe Unii Europejskiej (środki pochodzące z budżetu UE w ramach Perspektywy Finansowej na lata 2014 - 2020 - m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności),
- środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- komercyjne instrumenty finansowe (pożyczki oraz kredyty bankowe, leasing finansowy i inne środki),
- środki inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych,
- inne źródła finansowania.

Wymienione wyżej źródła finansowania nie są katalogiem zamkniętym.

Zupełnie nowe możliwości finansowania przedsięwzięć o charakterze publicznym stwarza „Ustawa o partnerstwie publiczno – prawnym”. Wspólne przedsięwzięcia partnera publicznego i prywatnego mogą dotyczyć nie tylko inwestycji strukturalnych, ale także działań mających charakter społeczny i kulturalny. Sektor prywatny w tym wypadku zapewnia podwyższenie stopnia efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia.

VIII. Wdrażanie i monitoring strategii

W celu prawidłowego monitoringu i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022 niezbędne jest wspólne działanie władz samorządowych, mieszkańców gminy oraz wielu instytucji publicznych i prywatnych zaangażowanych w realizację założeń niniejszego dokumentu.

Strategia zostanie powierzona do wykonania Wójtowi Gminy Zwierzyn. Powinien on powołać Zespół do Spraw Wdrażania Strategii, składający się z przedstawicieli władz samorządowych, środowisk społecznych i gospodarczych oraz organizacji pozarządowych. Do zadań zespołu należeć będzie m.in.:

- inicjowanie i organizowanie współpracy partnerów - przedsiębiorców, samorządów czy organizacji pozarządowych;
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację niniejszego dokumentu;
- promowanie Strategii;
- monitorowanie postępów we wdrażaniu założeń i celów zawartych w Strategii;
- inicjowanie i organizowanie procesów aktualizacji Strategii.

W celu pomyślnego wdrożenia zapisów niniejszej Strategii należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, polegającą na współpracy poszczególnych podmiotów (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, mieszkańców, przedsiębiorców) na rzecz rozwoju gminy Zwierzyn.

Wspomniana współpraca powinna polegać przede wszystkim na:

- prowadzeniu dialogu społecznego między różnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii;
- budowaniu trwałego partnerstwa na rzecz rozwoju gminy;
- kojarzeniu partnerów do wspólnych projektów i przedsięwzięć (wspólna wymiana pomysłów, potencjału i potrzeb);
- poprawie skuteczności działania zaangażowanych podmiotów poprzez wymianę informacji i doświadczeń;
- prowadzeniu wszelkich niezbędnych badań oraz analiz dotyczących zmian społeczno - gospodarczych zachodzących na terenie gminy;
- współdziałaniu przy doborze odpowiednich rozwiązań, które będą zapobiegały ewentualnym sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno - gospodarczym;
- budowaniu odpowiednich warunków, które będą sprzyjały wdrażaniu niniejszej Strategii.

Aby postanowienia zawarte w niniejszej Strategii zostały zrealizowane konieczne jest wprowadzenie systemu stałej kontroli i monitoringu.

Monitoring to niezmiernie ważne zadanie warunkujące skuteczne zarządzanie procesem wdrażania Strategii. Polega on na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych projektów, gromadzeniu oraz przetwarzaniu danych i informacji dotyczących rozwoju gminy. Podstawowym celem monitoringu jest ciągła analiza stanu stopnia realizacji projektu i jego zgodności z założonymi wcześniej celami. Jego istotą jest także wyciąganie odpowiednich wniosków oraz ewentualne modyfikowanie dalszych działań w taki sposób, aby osiągnąć zamierzony cel w przyszłości.

Istotnym elementem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników stopnia realizacji założonych celów, które będą informowały o efektywności prowadzonych działań. Pozwoli to szybko i skutecznie zareagować na zachodzące zmiany w procesie realizacji dokumentu. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących wyniki działań podejmowanych na rzecz rozwoju gminy Zwierzyn na poziomie strategicznym i operacyjnym.

Poniżej przedstawiono listę wskaźników monitorujących przebieg realizacji działań zwartych w niniejszej Strategii.

Tabela 17. Wskaźniki realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022

Cele		Wskaźniki
Cele strategiczne	Cele operacyjne	
1. Zmodernizowana i rozbudowana nowoczesna infrastruktura techniczna podstawą funkcjonowania prężnie działającej gminy	1.1. Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg; - długość utwardzonych dróg gruntowych; - długość wybudowanych i zmodernizowanych chodników; - liczba nowoutworzonych miejsc parkingowych; - długość powstałych ścieżek rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych;
	1.2. Poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanej kanalizacji deszczowej; - długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej; - długość zmodernizowanej sieci oświetlenia ulicznego; - długość nowo wybudowanej sieci gazowej;
	1.3. Rozwój infrastruktury społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury oświatowej; - liczba wybudowanych przedszkoli na terenie gminy; - liczba wyremontowanych świetlic i remiz strażackich; - wysokość środków finansowych przeznaczonych na modernizację GOK;
	1.4. Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> - długość rozbudowanych ścieżek rowerowych; - liczba wybudowanych placów zabaw w gminie; - liczba wybudowanych ogólnodostępnych miejsc aktywności fizycznej; - powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych;
	1.5. Modernizacja cmentarzy komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych domów pogrzebowych; - liczba wybudowanych chłodni cmentarnych; - długość zmodernizowanych alejek

		<p>na terenie cmentarzy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanych i zmodernizowanych ogrodzeń;
	<p>1.6. Poprawa jakości przestrzeni gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zrewitalizowanych obszarów w centrach wsi; - powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych; - liczba oznakowanych gminnych zabytków i pomników przyrody; - liczba opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego;
<p>2. Wspieranie rolników i przedsiębiorców w rozwoju ich działalności</p>	<p>2.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i rozwój aktywności zawodowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowo powstałych przedsiębiorstw; - liczba pozyskanych inwestorów; - stopa bezrobocia wśród kobiet; - powierzchnia przygotowanych terenów pod inwestycje; - liczba udzielonych porad w zakresie pozyskiwania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej; - liczba osób uczestniczących w różnych formach aktywizacji zawodowej;
	<p>2.2. Wspieranie rozwoju rolnictwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych szkoleń dla rolników; - liczba uczestników w/w szkoleń; - liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych; - liczba utworzonych grup producenckich; - liczba gospodarstw zrzeszonych w grupach producenckich; - liczba nawiązanych kontaktów z odbiorcami produktów rolnych;
	<p>2.3. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba oznakowanych zabytków, pomników przyrody i miejsc rekreacyjnych; - liczba nowo wybudowanych punktów gastronomicznych na terenie gminy; - liczba miejsc noclegowych; - liczba turystów odwiedzających gminę w skali roku;
	<p>2.4. Promocja gminy w sferze gospodarczej i turystycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób odwiedzających portal promujący walory turystyczne gminy; - liczba opracowanych i opublikowanych folderów o walorach turystycznych i gospodarczych gminy; - liczba turystów odwiedzających gminę; - wysokość środków finansowych

		przeznaczonych na promocję gminy;
	2.5. Współpraca gospodarcza i turystyczna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba jednostek samorządu terytorialnego współpracujących z gminą Zwierzyn; - liczba oraz zakres prowadzonych przedsięwzięć z innymi gminami oraz podmiotami gospodarczymi; - długość zmodernizowanych dróg usprawniających komunikację z sąsiednimi gminami; - wysokość pozyskanych środków finansowych w ramach współpracy gospodarczej i turystycznej;
	2.6. Renowacja obiektów zabytkowych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wyremontowanych obiektów zabytkowych na terenie gminy; - wartość pozyskanych środków finansowych na ratowanie dziedzictwa kulturowego gminy; - liczba przeprowadzonych działań mających na celu ochronę i odnowę gminnych zabytków; - liczba zinwentaryzowanych obiektów zabytkowych na terenie gminy;
3. Poprawa jakości życia oraz integracja lokalnej społeczności	3.1. Uatrakcyjnienie oferty kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach gminnych oraz organizacja zajęć pozalekcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba godzin zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci; - liczba dzieci uczestniczących w w/w zajęciach; - wartość środków finansowych przeznaczonych na doposażenie placówek oświatowych; - liczba doposażonych placówek oświatowych; - liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
	3.2. Zwiększenie oferty imprez kulturalno - rozrywkowych	<ul style="list-style-type: none"> - wartość środków finansowych przeznaczonych na rozwój i modernizację infrastruktury kulturalno – rozrywkowej; - liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych; - liczba uczestników zorganizowanych wydarzeń kulturalnych; - wysokość dotacji przeznaczonych na działalność kulturalną;
	3.3. Wzbogacenie oferty sportowo - rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych obiektów sportowych; - powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych na cele rekreacyjne;

		<ul style="list-style-type: none"> - liczba zajęć sportowo – rekreacyjnych dla mieszkańców; - liczba uczestników zorganizowanych zajęć sportowo – rekreacyjnych;
	3.4. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych mieszkań komunalnych i socjalnych; - wartość środków finansowych przeznaczonych na poprawę warunków mieszkaniowych w gminie; - stopień poprawy stanu warunków mieszkaniowych na terenie gminy; - powierzchnia nowo przygotowanych terenów pod budownictwo mieszkaniowe;
	3.5. Wzmacnianie więzi społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych inicjatyw lokalnych integrujących mieszkańców; - liczba przeprowadzonych imprez integracyjnych dla mieszkańców; - liczba osób uczestniczących w imprezach integracyjnych; - liczba uczestników zorganizowanych imprez kulturalno – sportowo – rekreacyjnych;
	3.6. Ochrona zdrowia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych kampanii dotyczących zjawisk patologicznych; - wysokość środków finansowych przeznaczonych na działalność GOPS; - liczba pracowników GOPS podnoszących kwalifikacje zawodowe; - liczba osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, które skorzystały z systemu wsparcia;
4. Dbalność o stan środowiska naturalnego	4.1. Przeciwdziałanie przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - wskaźniki emisji zanieczyszczeń w gminie; - długość wybudowanej kanalizacji deszczowej i ściekowej na terenie gminy; - długość oczyszczonych rowów melioracyjnych; - liczba przeprowadzonych kampanii ekologicznych edukujących społeczeństwo;
	4.2. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych programów edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży oraz pozostałych mieszkańców gminy; - liczba osób uczestniczących w ekologicznych programach edukacyjnych;

		<ul style="list-style-type: none"> - liczba podmiotów zajmujących się agroturystyką; - długość wybudowanych ścieżek rowerowych; - liczba przeprowadzonych inwestycji ekologicznych;
	<p>4.3. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad dotyczących uzyskania dofinansowania na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii; - liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną w gminie; - udział wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w całkowitym pozyskaniu energii; - liczba budynków użyteczności publicznej, które zostały poddane termomodernizacji; - długość zmodernizowanego oświetlenia ulicznego;
	<p>4.4. Zagospodarowanie terenów zielonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zagospodarowanych terenów zaniedbanych; - powierzchnia uporządkowanych terenów zielonych w gminie; - powierzchnia zagospodarowanych terenów wokół Jeziora Żwirki; - powierzchnia zazielenionych terenów przy drogach i na placach publicznych.

Spis tabel

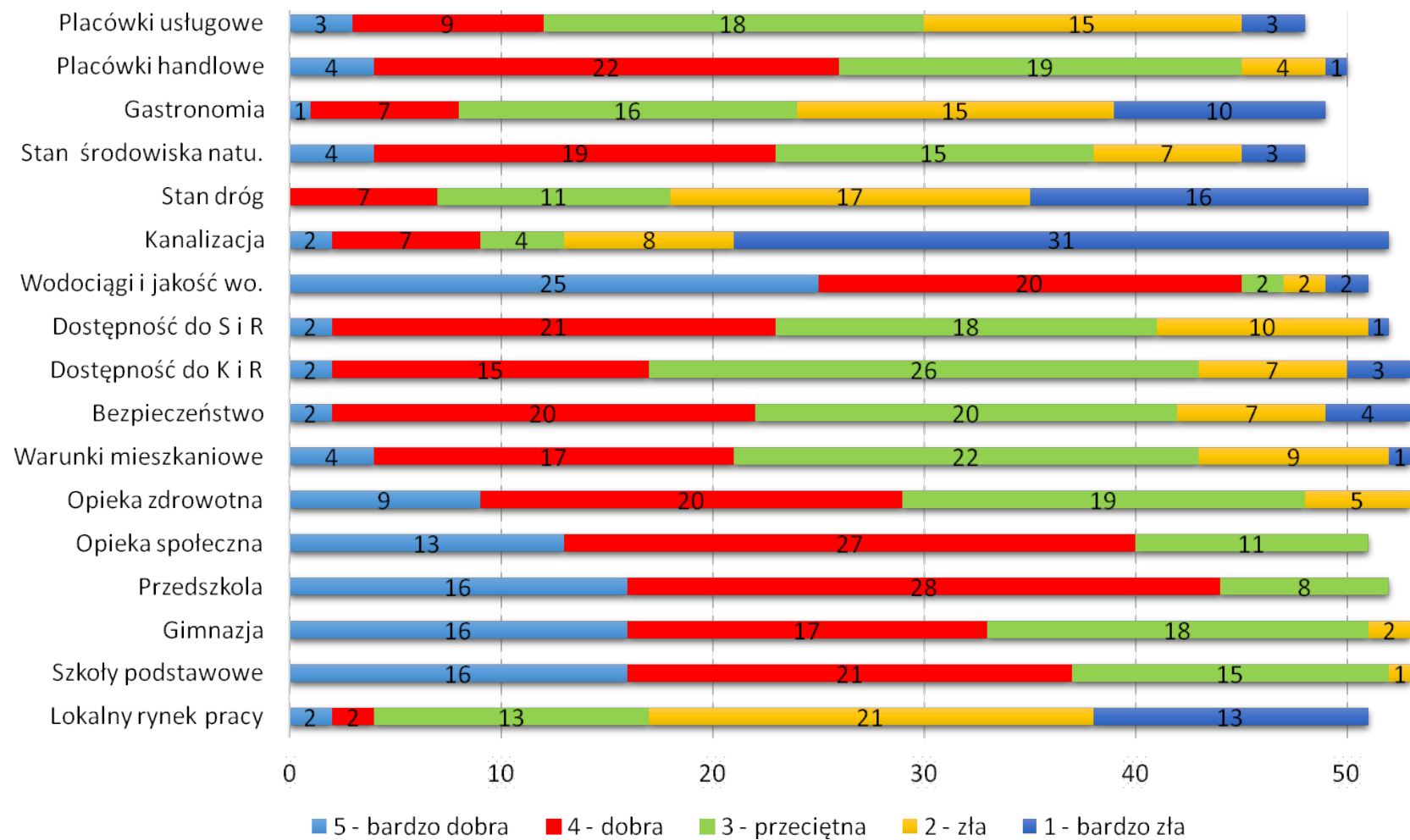
	Nr str.
Tabela 1. Gmina Zwierzyn na tle innych gmin powiatu strzelecko - drezdeneckiego (według danych z 2012 roku)	6
Tabela 2. Dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Zwierzyn w 2012 roku	8
Tabela 3. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie gminy Zwierzyn w 2012 roku	9
Tabela 4. Odpady w gminie Zwierzyn w latach 2009-2012	10
Tabela 5. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Zwierzyn według sekcji PKD 2007 w latach 2009-2013	11
Tabela 6. Sytuacja finansowa gminy Zwierzyn (stan budżetu) w latach 2009-2013 (w zł)	15
Tabela 7. Inwestycje zrealizowane z wykorzystaniem zewnętrznych środków finansowych przez Gminę Zwierzyn	16
Tabela 8. Liczba ludności w gminie Zwierzyn wg płci w latach 2009-2013	19
Tabela 9. Ruchy naturalne ludności gminy według płci w latach 2009 - 2013	20
Tabela 10. Ruchy migracyjne ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013	20
Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Zwierzyn w latach 2009- 2013	22
Tabela 12. Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w Zwierzynie w latach 2010-2013	25
Tabela 13. Formy wsparcia udzielonego przez GOPS w Zwierzynie w latach 2009-2013	25
Tabela 14. Dane dotyczące placówek oświatowych w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013	27
Tabela 15. Sposób użytkowania gruntów w gminie Zwierzyn w 2010 roku	36
Tabela 16. Analiza SWOT gminy Zwierzyn	37
Tabela 17. Wskaźniki realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2015 - 2022	54

Spis wykresów

	Nr str.
Wykres 1. Sieć wodociągowa na terenie gminy Zwierzyn w latach 2009- 2012	9
Wykres 2. Podmioty gospodarcze w gminie Zwierzyn według sektorów własnościowych	11
Wykres 3. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Zwierzyn w 2013 roku	13
Wykres 4. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby pracowników gminie Zwierzyn w 2013 roku	14
Wykres 5. Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem gminy Zwierzyn	16
Wykres 6. Liczba ludności w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013	19
Wykres 7. Struktura według ekonomicznych grup ludności gminy Zwierzyn	21
Wykres 8. Liczba bezrobotnych według płci w gminie Zwierzyn w latach 2009-2013	23
Wykres 9. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym(w %) w latach 2009-2013	23
Wykres 10. Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności gminy Zwierzyn na tle powiatu strzelecko – drezdeneckiego	24
Wykres 11. Wysokość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie Zwierzyn	26
Wykres 12. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Zwierzyn w 2010 roku	35

Załącznik nr 1: Wyniki ankiet

Ocena warunków życia w Gminie Zwierzyn

Istotność działań dla mieszkańców i rozwoju Gminy Zwierzyn

